

2. Lélekjelenlét

Az iskolakezdéssel járó elvárások és szorongások – Kiss Judit írása

6. Láthatár

Jogok és tiltólisták az iskolában – Kerekes Edit írása

10. Tanterem

Beszélgetőkör az iskolában – Makkai Mária írása

17. Láthatár

Élményterápia beteg fiataloknak

20. Láthatár

Franz Kett pedagógiája: testi-lelki-szellemi egység (2.) – Ozsváth Judit írása

22. Láthatár

Idén is késhetnek a tankönyvek – Pap Melinda írása

23. Hivatalos

Tanterem

A természetben nyitott szemmel, halló füllel, szagló orral kell járni – Bede Laura beszélgetése Macalik Kunigunda biológussal, egyetemi tanársegéddel, az Apáthy István Egyesület tagjával

Fotóriport

Fesztiválutca gyerekeknek is a Kolozsvári Magyar Napokon – Biró István képriportja

Iskola és kultúra

Élménytábor kalotaszegi „ínyencségekkel”

Tanterem

Kulcsszó az odafigyelés – Antal Erika írása

Magánterület

Curriculum vitae et scholae – Sebestyén Mihály írása

Portré

„Jó érzéssel indulnak innen felfedezni a világ összes könyvtárát” – Szatmári Bence interjúja Makai-Bölni Judit nagyváradi könyvtárossal

1. Kalandra fel! – kezdődik az iskola

2016
8-9.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ 2016. AUGUSZTUS–SZEPTEMBER • 8-9. SZÁM

Fotó: TÓTH ORSOLYA

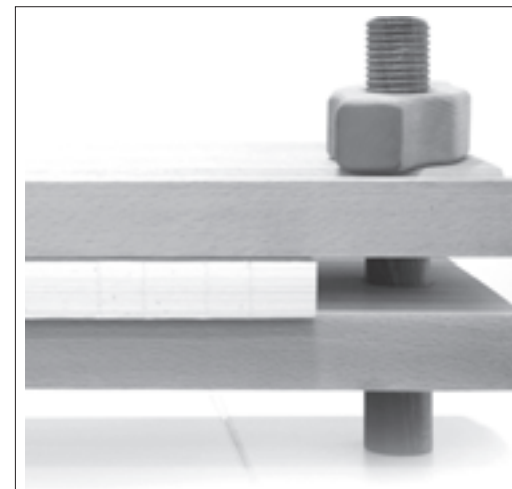
ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg a
Magyar Közoktatást
a 2016–2017-es tanévre**

**erdélyi magyar
könyvek egy térben**

**I D E A
K Ö N Y V T É R**

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövődöbéli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://www.communitas.ro/interaktiv/kozoktatas/webcimen>.

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redakcia Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia • Felelős kiadó: Lakatos András
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redakcia Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Kalandra fel!

Az új tanév kezdetekor óhatatlanul felötlik az emberben, mi minden nem működik megfelelőképpen oktatási rendszerünkben. Az érintettek – pedagógusok, diákok, szülők, oktatási szakemberek (ki-ki a saját olvasatában) – hosszan sorolhatnák, mi az, amitől tartanak, amitől viszolyognak, amit kilátástalannak éreznek, vagy amit hiányolnak. Hiszen az apró-cseprő, hétköznapi, egyszeri, valamint a visszatérő, állandósuló, nagyobb ívű gondok is minduntalan felbukkannak a tanügyi rendszer és az iskolai élet szereplői között feszülő, sokszor korántsem zökkenőmentes viszonyban. Elégedetlenségre mindig lehet okunk, hiszen az oktatási berkekben történő események egyre-másra visszatükrözik, milyen sok ponton hagy kívánnivalót maga után a rendszer. Elég, ha csak arra gondolunk, újfent gyengén teljesítettek augusztus végén a póttérettségizők, akiknek mindössze 24 százaléka szerzett átmenő jegyet, vagy hogy nem készülnek el időben az új tankönyvek a negyedik, valamint a 11. és 12. osztályosok számára, esetleg arra, hogy számos erdélyi és partiumi iskola nem tudta időben kiváltani a szükséges közegészségügyi engedélyt az évek óta fennálló infrastrukturális problémák, az anyagiak hiánya miatt. És ezek csak esetlegesnek tekinthető, mondhatni felszíni gondok, hiszen vaskos közhellyé, reménytelennek tűnő tényállássá vált immár, hogy millió sebből vérzik a romániai tanügy. Fárasztó lenne felsorolni, mi minden teszi enyhén szólva is nehezkessé az oktatást, így inkább arra kellene összpontosítani legalább az év kezdetén – amikor még friss erővel, kipihenten lépi át az iskola kapuját tanár és diák –, miért is tekinthetjük úgy, mégiscsak félig tele van az a bizonyos pohár. Jó hinni abban, hogy az áldatlan körülmények ellenére akadnak még pedagógusok, aki valódi lelkesedéssel, elhivatottsággal, empátiával és bölcsességgel adnak át tudást a gyerekeknek. Akik megpróbálnak egy hullámhosszra kerülni a diákok egyre inkább a virtuális világ uralta gondolkodásával, és ennek fényében igazítják-kezelik a tantervben szereplő információhalmazokat. És abban is jó hinni, hogy nemcsak a most iskolába kerülő kicsikben lángol a lelkesedés és az ismeretlen felfedezése iránti vágy, hanem akadnak nagyobb diákok is, akikből még nem vezett ki az eredendő kíváncsiság. Akik nem szükséges rossznak, hatalmas, átrágandó rizkásahegynek tekintik az iskolai tananyagot, hanem a megismert és az ismeretlen határán felderítésre váró fehér foltokat látnak meg egy hatalmas, képzeletbeli térképen. Hiszen ha unalmas is sokszor a tankönyv, és monoton a tananyag, szinte bármelyik információfoslánytól ezer irányba lehet elindulni valódi felfedezések és sikerélmények felé. Csak megfelelő útmutatás, empatikus pedagógusi hozzáállás és nyitottság kell hozzá. Reménykedjünk, hogy akadnak olyan tanárok és diákok, akik vállalkoznak erre az útra. Nemcsak nekik, de minden tanévet kezdőnek szólhat: kalandra fel!

Kimuli

Az iskolakezdéssel járó elvárások és szorongások

Az iskolakezdés közeledtével általában tovaszáll a gyerekek nyári jókedve. A tanévkezdéssel általában együtt járó rosszkedv azonban nem feltétlenül csak hangulati kérdés, hanem – amint arra a budapesti Semmelweis Egyetem I. sz. gyermekgyógyászati klinikájának szakpszichológusa is rámutat – igen gyakran komoly pszichés problémák előjele. Az iskolakezdés, a teljesítménycentrikusság, a kortársaknak és az otthoni elvárásoknak való megfelelés – egyebek mellett ezek is hozzájárulnak ahhoz, hogy még az óvatosabb becslések szerint is csaknem minden negyedik-ötödik gyerek küzd valamilyen pszichés problémával – idézi az Origó.hu oldal a Semmelweis Egyetem Semmelweis Médiasarok anyagát.

Hétköznapi krízishelyzetek

Ezek túlmutatnak az alkalmazkodási nehézségeken; megjelenhet depresszió, szorongás, deviáns viselkedés, de van, hogy testi tünetek, például has- vagy fejfájás jelentkezik – mondja Csenki

Laura. A Semmelweis Egyetem I. Sz. gyermekgyógyászati klinikájának szakpszichológusa szerint számtalan krízissel kell megküzdeniük a gyerekeknek,

„Fontos, hogy a szülők biztassák gyereküket, és ne fogalmazzanak meg nehezen teljesíthető követelményeket. A teljesítményszorongás csökkentéséért sokat tehetünk azzal is, ha igyekszünk megőrizni és táplálni a gyerekek természetes tudásvágyát.”

ilyenkor átmenetileg természetesnek tekinthető, hogy visszalépnek egy korábbi fejlődési szakaszba, ha azonban tartóssá válik ez az állapot, érdemes szakemberhez fordulni. A különféle krí-

zishelyzetek az élet természetes velejárói, ám nem egyformán tudnak velük megbirkózni a gyerekek, így teljesen normálisnak tekinthető, ha a gyerek átmenetileg visszalép egy korábbi, már túlhaladott fejlődési szakaszba – pl. bevizel, szorosabb testi kontaktust igényel a szülőkkel –, ahol biztonságban érzi magát – magyarázza Csenki Laura.

Problémát okozhat az iskolaváltás

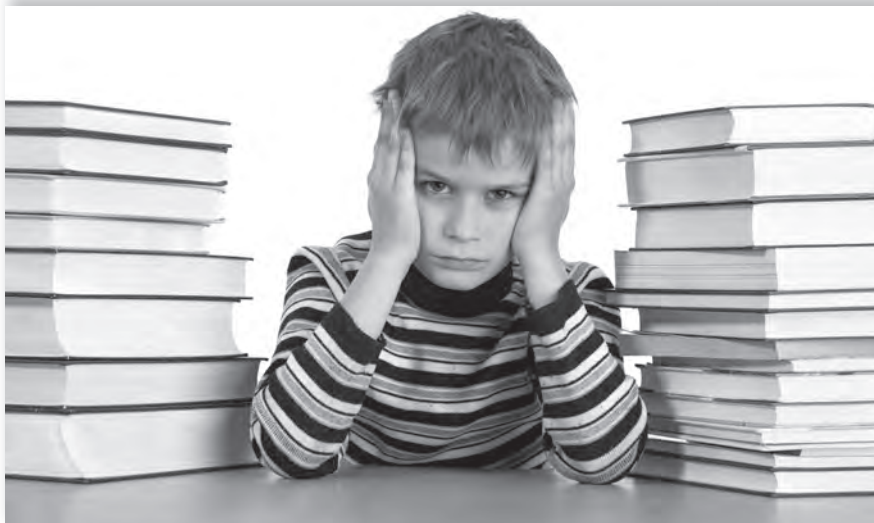
Az sem ritka, hogy deviáns viselkedést vesz fel, depresszióba esik, vagy szorongni kezd a gyerek. Ezek mind a megküzdés, az alkalmazkodás részei, amelynek lehet pozitív kimenetele, ám negatívan is végződhet, amikor például állandósulnak a testi tünetek vagy egyéb zavarok. Az iskolába kerülés, az iskolaváltás, egy osztálytárs vagy barát elköltöztetése, a szülők válása, a nagyszülők betegsége – csak néhány példa, hogy milyen problémákkal kell megküzdeniük a gyerekeknek, és ehhez jön még az is, hogy nemcsak az iskola, de a szülők is magas elvárásokat támaszt-

A világ legboldogabb országában az iskolai tananyag része az empátiára nevelés

Rengeteg kutatás és tanulmány szól arról, hogy a mostanában felnövő fiatalok számos nehézségének és problémájának egyik oka, hogy kevésbé empatikusak, mint az évtizedekkel idősebbek voltak fiatalokorukban. Az empátia, azaz a képesség, mely révén képesek vagyunk mások szempontjait és helyzetét megérteni, átérezni, a pszichológusok szerint visszahatva működik, és saját boldogságunk egyik forrása. A Quartz honlapot idézve a 444.hu arról írt, hogy egy a dániai projekt célul tűzte ki, hogy minél empatikusabb emberek kerüljenek ki az iskolából. A dánok igyekeztére érdemes figyelni, mert boldogságkeresésben igen sikeresek: egyes felmérések szerint a nemzetek közötti összehasonlításban ők a világ legboldogabb emberei. Dániában a nemzeti alaptanterv része lett az empátiára nevelés: minden 6 és 16 év közötti gyerek heti egy órában empátia-

építő tevékenységen vesz részt. Ezeken az órákon a diákok átbeszélik, milyen konfliktusok vannak az osztályon belül, van-e valaki, akit bántottak a többiek, van-e valamilyen megoldatlan problémájuk. A cél az, hogy közösen találjanak megoldást, és minden lehetséges nézőpont felszínre kerüljön. „Ha elismernek, akkor leszel valaki” – mondja a dán gyermeknevelési technikákról könyvet is író Iben Sandahlm. Korábban ő maga is tanított, és azt állítja, ez az óra volt minden hetének csúcspontja. A cél az volt, hogy biztonságos teret teremtsenek a gyerekeknek, ahol minden problémával elő lehet állni, és ahol megtanulják, hogyan párosítsanak különféle nézőpontokat egy-egy téma köré. Nem új keletű oktatási programról van szó, 1870-ben már létezett ilyen módszer az országban. Az empátiaóra 1993 óta az oktatási törvény része, és beszámolók szerint

nemcsak a diákoknak, de a tanároknak is segít: Sandahlm elmondása szerint ezek a beszélgetések a tanároknak is sok információval szolgálnak, mennyire sikeresek bizonyos oktatási kísérleteik, mennyire tudják bevonni a gyerekeket az órákon. De persze nem lehet csak az empátiára neveléssel magyarázni a dán boldogságit: a Quartz kitér arra is, hogy a dánoké a világ egyik legjobban teljesítő gazdasága, erősen szociális az állam, kiváló az egészségügy és az oktatás, de még így is nagy a mentális gondokkal küzdő lakosok száma. A boldogság összetett fogalom, nem lehet megtalálni a kizárólagos „kulcsát”, és nem lehet egyetlen tényezőre visszavezetni. Az azonban bizonyosnak látszik, hogy az empátia képessége segíthet abban, hogy boldogabb és magabiztosabb felnőttek legyenek a gyerekeikből.

- **Elvárások halmaza.** Az iskola és az otthoni környezet is gyakorta túl sok követelményt támaszt a kisdiákokkal szemben

nak velük szemben – fejtette ki a pszichológus. Beszélgetéssel, közös megoldási javaslatok kidolgozásával mi magunk is sokat segíthetünk a szorongás oldásában, emellett meg kell említeni a mozgás szerepét, ez is sokat segít a fe-

„Érthetetlen, miért éppen a gyerekek képességeit tudatosan számba vevő iskolától féltik a felnőttek a gyerekeket? Miért nem az emésztethetetlen médiatartalomtól, a felnőttek szűretlen érzelmeitől, a gyerekszépségversenyektől?”

szültség csökkentésében, és számtalan relaxációs technika közül is választhatunk – hangsúlyozza a pszichológus, aki szerint a tünetek hosszabb fennállása esetén érdemes a pedagógusokkal is beszélni, és ha ők is indokoltnak látják, pszichológust is bevonhatunk a probléma megoldásába.

Hogyan éli meg a szülő a helyzetet?
A krízishelyzetek megélése és feldolgozása a gyerek alkalmazkodóképességétől függ és attól is, hogy a szülő hogyan éli meg ezt a helyzetet. A fel-

nőttek bizonytalanságai a kicsikben is szorongást válthatnak ki, így szülőként egyszerre kell a gyerekünkre és a saját érzelmeinkre figyelni. A szülői elvárásoknak is komoly szerepük van

Mivel a gyerekek számára különösen fontos a biztonság, és megnyugtatója őket az ismerős környezet, így például iskolakezdekőkor vagy iskolaváltáskor érdemes már a tanévkezdés előtt felkeresni az intézményt, megismerkedni a pedagógusokkal, esetleg beszélgetni olyan gyerekekkel, akik már oda járnak. Fontos, hogy a szülők biztassák gyereküket a tudás megszerzésére, és ne fogalmazzanak meg nehezen teljesíthető követelményeket. A teljesítményszorongás csökkentéséért sokat tehetünk azzal is, ha igyekszünk megőrizni és táplálni a gyerekek természetes tudásvágyát, és nem az eredményekre, hanem arra koncentrálunk, hogy megmaradjon a belső motiváció, így elkerülhető, hogy csak azért tanuljon a gyerek, hogy eleget tegyen az elvárásoknak – mondja Csenki Laura, aki szerint nemcsak az iskola támaszthat magas követelményeket a gyerekekkel szemben, gyakran épp a szülők azok, akik sokszor indokolatlan vagy épp irreális igényekkel lépnek fel, például hogy karácsonyra olvasson a gyerek, de említhetnénk akár a különféle különórákat is.

(Forrás: *Semmelweis Egyetem, Semmelweis Médiasarok*)

M. J.

Életkornak megfelelő feladatok

Amikor egy gyerek iskolás lesz, sok tekintetben nagyon megváltoznak a hétköznapijai. Sokuknak korábban kell kelnie, mint óvodás korában, nem aludhat délután, többet kell egy helyben, csöndben ülnie, nem mehet ki akármikor vécére. Mennyire megterhelők ezek a változások? – a kérdésre Vajda Zsuzsanna magyarországi gyermekpszichológus válaszolt az Origónak. „Nem jó a kérdésfeltevés: az új elvárásokat ne az öt-hat évesek adottságaihoz viszonyítsuk. A gyerekek képességei, adottságai folyamatosan változnak az életkorukkal, hiszen ez a fejlődés lényege. A négy-öt évesek többségének már nincs kedve délután aludni – sajnos még azoknak a gyerekeknek sem, akik rendszeresen későn fekszenek –, a korai kelés pedig sokszor valójában a felnőttek számára gond: kevesebben járnak rendszeresen munkába, mint néhány évtizeddel ezelőtt, mert otthonról dolgoznak, kötetlen a munkaidejük, vagy éppenséggel nincs munkahelyük. A gyerekek 10-11 órás alvás után könnyen felébrednek, mindegy, hogy reggel 6 vagy 7 óra van” – mondta a szakember. A nagyóvodásnak már nem okoz nehézséget, hogy csöndben, egy helyben üljön akár egy órán keresztül – a képernyő előtt. A vécéhasználat szabályozására pedig nemcsak az iskolában van szükség, hanem a moziban, a színházban, a repülőgépen vagy az autóban is. Nagy változás egy elsős számára, hogy sokkal kevesebb spontán tevékenységre, szabad játékra van módja, és sokkal több feladata van, mint az óvodában volt. „A hatodik életévüket betöltő gyerekek kifejezetten igénylik és szeretik, ha a felnőttek feladatot adnak nekik. Valójában sok szakemberrel együtt éppen azt látom problémák forrásának, ha egy gyerek nem kap az életkorának megfelelő feladatokat. A fejlődéshez arra van szükség, hogy a terhelés változzon a teherbíró képesség alakulásának megfelelően – ez nemcsak a fejlődés elengedhetetlen feltétele, hanem a belső biztonság, az önbizalom, az önállóság alapja is. Természetesen a túlzott terhelés is kerülendő, de érthetetlen, miért éppen a gyerekek képességeit tudatosan számba vevő iskolától féltik a felnőttek a gyerekeket? Miért nem az emésztethetetlen médiatartalomtól, a felnőttek szűretlen érzelmeitől, a gyerekszépségversenyektől?” – fogalmazott a pszichológus.

Beszélgetés Macalik Kunigunda biológussal, egyetemi tanársegéddel

A természetben nyitott szemmel, halló füllel, szagló orral kell járni

– Nagy sikere volt a Varázslatos természet a Mikó-kertben elnevezésű négynapos interaktív játszóháznak a 7. Kolozsvári Magyar Napokon. Meglepő módon rengeteg gyerek érdeklődött a természet csodái iránt. Ebben a túldigitalizált világban hogyan lehet valóban felkelteni a gyerekek kíváncsiságát az élővilág iránt?

nagyon érdeklődőek. Néha előfordul, hogy valaki nem mer hozzányúlni egy kipreparált rovarhoz. Ilyenkor azt próbálom elérni, hogy amire elmegy a gyerekek, vagy amikor másodjára vesz részt a foglalkozáson, akkor magától vegye kezébe a rovar, és próbálja leküzdeni ezt a félelmét, undorát.

– Ez attól függ, hogy hol történik a foglalkozás. Ha iskolába megyünk, akkor ők azonnal elutasítják a kötelező foglalkozást. Én nem is szeretek meghívottként menni iskolába, mert hihetetlenül jó előadónak kell lenni, vagy jó témával kell megjeleníteni ahhoz, hogy tényleg fel lehessen kelteni a gyerekek figyelmét. Viszont ha egy-egy ilyen játszóházban kisebb testvérrel vagy baráttal megjelennek, akkor kíváncsivá lehet tenni őket. Nekik már kuriózumokat vagy kísérleteket kell mutatni. Például valamelyik évben volt olyan kísérletünk, hogy a gyerek a saját nyálából DNS-t izolálhatott, és azt kis kémcsőbe felkötve a nyakába vihette haza. Gondolom, a fizikusok lézeres dologgal kelthetik fel a nagyobb gyerekek figyelmét, mert nekik már kell a műszerezettség, a technika. Sajnos nekik már nem elég a csodálatos természet önmagában, ők már nem csodálkoznak arra rá, vagy nem látják meg a csodát.

Fotó • 7. KOLOSVÁRI MAGYAR NAPOK

• Macalik Kunigunda (jobbról): „Az iskolában is az lenne a legfontosabb, hogy kíváncsivá tegyék őket, arra ösztönözve, menjenek ki a természetbe.”

– A tapasztalatom azt mutatja, hogy a kisgyerekek figyelmét nem kell felkelteni, mert valahogy ösztönösen vagy születésüktől nagyon kíváncsiak a természetben található élőlényekre és jelenségekre. Azt látom, hogy a szülők által beléjük nevelt undor, utálat vagy félelem nagyobb korban jelenik meg. Van egy réteg, aki nem jár a szülőkkel kirándulni, számítógéphez és okostelefonhoz van szokva, ezeknek a gyerekeknek valóban fel kell kelteni a figyelmüket. Viszont ha egy növényt, állatot (élőt vagy akár preparátumot) adunk a kezükbe, akkor rögtön kíváncsivá válnak. A nagyobb gyerekek érdeklődést kell mondani és mutatni, például, ha mikroszkópon keresztül néznek valamit tízszeres-harmincszoros nagyítással, rögtön felkelti a figyelmüket. Aki megjelenik a foglalkozásainkon, általában

– Körülbelül hány éves korig figyelhet meg ez a természetes érdeklődés?

Többéves foglalkozás után azt látom, hogy sokszor egészen kicsi, két-éves gyerekek figyelmét is fel tudjuk kelteni. Átlagosan a 10-14 éves korosztály még érdeklődik a természet iránt, utána már kezdődik a kamaszkor, a nagyobbak már ritkán jelennek meg önszántukból a foglalkozásainkon. A 14 év fölöttiek, akik szinte rendszeresen részt vesznek a tevékenységeinkben, nagy valószínűséggel ezen a pályán fognak mozogni, vagy mindenképp természetszerető emberré válnak, akár hobbiként, akár szakmaként fogják ezt üzni.

– A nagyobb korosztály esetében mivel próbálkoznak, hogyan keltik fel a figyelmüket a természet iránt?

– Mostanában gyakran szerveznek természetvédő, az élővilágot megismertető táborokat, rendezvényeket. Elég-e ehhez, hogy a gyerek megszeresse az élővilágot, érdekelje a természetvédelem, vagy ezt az iskolában rendszeresen, esetleg a családban is kéne művelni?

– Én nemcsak erre, hanem mindenre azt mondom, hogy legfontosabb és meghatározóbb egyértelműen a család, az, amit otthon lát a gyerek a szüleitől. Ha például azt látja, hogy az édesanyja mindig üvölt, amikor pókot lát, akkor előbb-utóbb ő is üvölni fog, mert neki természetes mintaképe az édesanyja. Hihetetlenül fontos, hogy a család járjon a természetbe, és ott úgy viselkedjen, ahogy illik. Mert ha a gyerek azt szokja meg, hogy ők kimennek, kiteszik a kempingszéket, és bömböltetik a zenét, akkor ő is azt fogja csinálni, amikor felnő. Ha azt szokja meg, hogy távcsővel a nyakában, fényképezőgéppel vagy épp iránytűvel mennek ki, akkor sokkal valószínűbb, hogy természetbaráttá válik. Nagyon fontos az iskola is, és én azért tartom fontosnak a tevékenységeinket,

mert oktatókat, tanárokat is bevonunk, akik elh hozzák a diákjaikat. Az iskolában a legfontosabb a szemléletváltás lenne, az, ha gyakorlatiasabban tanítanak. Mert nem az a fontos, hogy a gyerek megtanulja egy tucat növénynek és állatnak a latin nevét, hanem azt a keveset, amit megtanult, ismerje fel. Kijavítom magam: ne is tanulja meg a neveket, hanem inkább szokja meg azt, hogy nyitott szemmel járjon a természetben, és mindent ő maga figyeljen meg. Ezekkel a játékokkal arra tanítom őket, hogy ne csak a szemükkel lássanak, hanem a kezükkel tapintsanak, az orrukkal szagoljanak, hallják meg a madarak vagy rovarok hangját, és amit szabad, kóstoljanak meg. Az iskolában is az lenne a legfontosabb, hogy kíváncsivá tegyék őket, arra ösztönözve, hogy maguktól nézzenek utána, menjenek ki a természetbe, és próbálják meg minden érzékszervükkel megismerni és megtapasztalni a természetet. A természetben levő élőlények önmagukban csodák, körülvesznek minket télen-nyáron. Nyitott szemmel, halló füllel, szagló orral kell járni, és akkor ezeket észrevesszük.

– Milyen játékokkal készültek a gyerekeknek?

– A Biológia és Geológia Kar nevében, illetve az Apáthy István Egyesület égisze alatt pályáztunk Az ezerarcú természet csodái – interaktív játszóház című projekttel a városházához. Ez a játszóház adja a mostani tevékenységünknek is a vázát. Erre építettünk még rá, a hallgatóinknak, kollégáinknak voltak újabb ötletei kifejezeten erre az alkalomra. Ezen a négynapos tevékenységen rovarokkal lehet ismerkedni, van egy rovargyűjteményünk is. Mivel a rovarok közül a lepkék szép színesek, közkedveltek, ezért több lepkés játékunk is van. A növények közül aromás, illatos növényekkel lehet ismerkedni, ahol nemcsak színről és formáról kell felismerni őket, hanem szagról is. A gyerekek teakeveréket készíthetnek maguknak, fűszernövényekkel, illetve különböző növények magjával és termésével ismerkedhetnek, ezek zsákba vannak varrva, úgyhogy „vakon” kell kitapintani. Egészen kis gyerekek fából készült térpuzzle-okkal és memóriajátékkal készültünk. Van egy Madarat tolláról elnevezésű kártyajátékunk, melyben többnyire hallgatóink által preparált madarak tollait hasznosítottuk. Ebben a madaraknak sajnos csak a nyomtatott képét használjuk, mivel ennyi kitömött

vagy élő madarat nem tudunk behozni. És egy régi, közkedvelt játék a Ki kicsoda?, mellyel az a rejtett szándékom, hogy a gyerekek tudat alatt a magyar nyelv leleményességével ismerkedjenek meg. Itt különböző magyar népi neveket gyűjtötünk össze, növények, emlősök, rovarok, halak megnevezését, és ezzel lehet játszani. Van egy találós kérdéses játékunk, ahol általában több családdal játszunk együtt. Ezenkívül, ami nagyon fontos – többek között ezért is választottuk tavaly óta ezt a helyszínt –, hogy itt vagyunk a múzeum, illetve a vivárium közelében, mert így élő állatokkal találkozhatnak a gyerekek. A vivárium máskor is látogatható, de ilyenkor van alkalom kivenni egy-egy állatot, megfogni, illetve közelebbről megfigyelni.

– Melyik az a játék, amelyiket a leginkább szeretik a gyerekek, van nagy kedvenc?

– A Ki kicsoda? játék egy nagy kedvenc, jó móka, mert ez egy kézrázásos, kézrácsapós játék annak függvényében, hogy a játékos tudja a választ, vagy sem. Ezt nagyon élvezik a gyerekek, de egyébként mindenkinek más-más tetszik. Van, aki nem akar odamenni a növényekhez, mert azt hiszi, hogy ott semmi érdekes nem lehet, de aztán fél füllel hallja, hogy el lehet vinni egy kész teafiltert, és ott-hon teát főzhet belőle, és akkor odajön. Ez egyébként egy csalogatás, mert a mai gyerekek sajnos mindenhol van valami kézzelfoghatóval, ajándékkal szeretnek távozni. Nem fogják fel, hogy fontosabb tudással vagy élménnyel hazamenni. Mindig mondom, hogy nézzék meg, fényképezzék a retinájukra, csukják be a szemüket, és bármikor elővehetik ezeket az emlékeket. Nekik kell a kézzelfogható dolog, tehát mi is igyekszünk jutalomban részesíteni mindenkit.

– Mikor lesz a következő ilyen jellegű esemény?

– Az ezerarcú természet csodái – interaktív játszóház elnevezésű projektünk október végéig tart, és folyamatosan működik jelentkezés alapján. Bárki bármikor bejelentkezhet, időpont-egyeztetéssel csoportokat, családokat várunk az Adrenalin Parkba. Az Iskola másképp héten Kísérletnapot szoktunk tartani, azonkívül van egy Nyílt napunk márciusban, az Apáthy-versennyel egy napon, jelen vagyunk a Kolozsvári Magyar Napokon. Most azon dolgozunk, hogy tevékenységünk szinte állandó legyen, tehát valószínűleg úgy fogjuk majd hirdetni, hogy

Gyerekvélemények az interaktív játszóházról

Nekem nagyon tetszett, amikor magokat tapogattam, és rá kell jönni, hogy milyen növényről van szó. Az állatokat is megnézhetük, láttam kígyót, gyíkot, kaméleont, békát, teknőst és leopárdgekkót is.

Égli János Pál, 8 éves,
kolozsvári Waldorf-iskola

Az tetszett a legjobban, amikor megmutatták a kígyóbőrt, ami olyan, mint a nektár, és az állatok is érdekesek voltak.

Égli Bence, 6 és fél éves,
kolozsvári Waldorf-iskola

Tetszett a találós kérdés, amikor ágak alapján kellett felismerjem a növényt, és állatnyomok alapján az állatfajt. A teaűves játék is nagyon tetszett, mert hazavihettem, és ott-hon főzök belőle teát, amit nagyon szeretek.

Sátori Borbála Janka, 8 éves,
dunakeszi általános iskola

Szinte mindegyik játék tetszett, a teaűves, a találós kérdés a növénymagokkal és az élő állatok megnézése.

Balázs Ágnes, 12 éves,
karcfalvi általános iskola

Nagyon tetszett a Ki kicsoda? játék, azt minden évben játszom, és az állatnézést is nagyon szerettem, a leopárdgekkó és a teknős volt a kedvencem.

Fehér Ágota, 8 éves,
kolozsvári zeneiskola

Az állatnézős program tetszett a legjobban, a sikló volt a kedvencem, mert ezt kivették a helyéről, és megfoghattam.

Fehér Máté, 11 éves,
kolozsvári zeneiskola

„hétvégén kitarja kapuit Az ezerarcú természet csodái – interaktív játszóház”, és valószínűleg korosztályokra fogjuk bontatni a foglalkozásokat. Mivel a iskolai osztályok utaztatása elég sok papírmunkával jár, több tanító-tanár ezt nem vállalja fel, ezért szándékunkban áll a jövő évi tanévben Kolozs megyei vidéki iskolákkal felvenni a kapcsolatot, s kivinni hozzájuk a játszóházunkat.

BEDE LAURA

Aáry Tamás magyarországi oktatási ombudsman tartott előadást Kolozsváron

Jogok és tiltólisták az iskolában

Azt sem sokan tudjuk idehaza, hogy mi a dolga, a haszna a nép ügyvédjének, de arra a legtöbben egyenesen fogadni mernénk, hogy oktatási ombudsman Romániában nincs is. Pedig teendője lenne bőven. Iskolákról, gyermekekről, jogokról beszélt Aáry Tamás budapesti oktatási ombudsman a Kolozsvári Magyar Napokon augusztusban.

Még az is lehet, hogy azt a fogadást elveszítenénk, hiszen ha közelebb-ről megvizsgáljuk, kiderül, hogy Bukarestben a nép ügyvédjének sok helyettese közül az egyiknek a hatásköre egyebek mellett a gyermekek, fiatalok jogaira is kiterjed. No, de ki hallott valaha arról, mit dolgozik az ombudsman vagy a helyettese? Aáry Tamás, Magyarország oktatási ombudsmanja, a Sapientia egyetem oktatója arról is beszélt, mivel telnek munkanapjai.

• **Aáry Tamás:** „mióta a művelődésre való jog olyan emberi joggá lett, amellyel kötelező élni, nem mindegy, hogy mi történik az iskolában”

Kezdetnek leszögezte: mióta a művelődésre való jog olyan emberi joggá lett, amellyel kötelező élni, nem mindegy, hogy mi történik az iskolában. A szülők azt remélik, hogy gyereküket az iskolában is szeretik, nem szégyenítik meg, ha valamit nem tud, és az iskolában a gyermek általában jó bánásmódban részesül. Csakhogy az a bizonyos jó egyáltalán nem biztos, hogy ugyanazt jelenti mindenki számára. Például ilyen vitás esetekben

fordulhatunk az ombudsmanhoz, aki a beérkezett panaszok, jelzések esetében ajánlást tesz, ezeknek 98 százalékát az érintettek elfogadták az utóbbi 15 évben. Aáry Tamás elmondta, szívesen leülnek beszélgetni azokkal, akik ezt igénylik, s tapasztalata szerint az adott szónak még mindig nagy értéke van, vagyis amiben sikerül így megegyezni, azt a felek többnyire be is tartják.

Botond, aki csak pislog

A tanuláshoz való jog régen a gazdagok, a férfiak kiváltsága volt. Hosszú út vezetett el odáig, hogy napjainkban már integrált oktatásra is lehetőség van. Aáry Tamás példaképpen említette, hogy 150 évvel ezelőtt a siketek nem járhattak iskolába, majd megalakultak a speciális intézetek, magyar területen másodikként a kolozsvári Kozmutza Flóra. Tíz éve a gluténérzékeny gyermek Magyarországon nem járhatott iskolába, számára ugyanis nem tudtak speciális étrendet biztosítani a menzán, de még azért is kitartóan küzdeni kellett, hogy egy mikrohullámú sütőt a szülők a saját költségükön elhelyezhessenek az iskolában, ahol a különleges étrendű diák megmelegíthesse az otthonról hozott ebédjét.

Néhány évtizede a rendszer kezelhetetleneknek minősítette a szellemi fogyatékkal élőket, mozgáskorlátozottakat, mára beigazolódtott ennek a tévhitnek az ellenkezője – bár kétségtelenül elég költséges a megvalósítása. Debreceni speciális otthonban tett látogatását is megemlítette az ombudsman. Az osztályban négy gyermekkel foglalkozott három tanító. A gyermekek közül három beszélt, a negyedik, Botond viszont csak pislogott. A látogatáskor éppen az évszakokból feleltek a diákok. Botondot az ablak felé fordították, hogy kilásson a természetre, majd feltették a kérdéseket, elsorolták a válaszokat, Botond pedig pislogással jelezte a helyes választ. – Botondból

nem lesz orvos, de aznap okosabbá vált. Az orvostudomány fejlődését tekintve, ki a megmondhatója, hogy 15 év múlva nem válik-e gyógyíthatóvá Botond betegsége, aki akkor, ha nem képezték addig, nagy testben csak egy gyerek lesz majd – fogalmazott Aáry Tamás.

Piercing és rasztahaj

Az ombudsman intézménye 25 év alatt 22 ezer panaszt kapott, a legtöbbet diákok küldik. Az iskolákban folyamatosan napirenden levő téma az öltözködés kérdése. Egykor a vastag talpú trágyataposó cipők verték ki a

„A tamagocsi egyenesen a mobiltelefon ősének számíthat: amazt folyton etetni, itatni kellett, gondoskodni róla, a mobiltelefon folyamatos piszkálására pedig ugyanúgy késztetést éreznek a fiatalok.”

biztosítékot, máskor a punkfrizurát, a köldökig érő felsőt, később a nadrágból kilátszó tangát vitték be a diákok az iskolába. Mindez sok tiltást vont maga után, és számtalan feszültséget eredményezett tanárok és diákok között. Az ombudsman szerint az ízlésről beszélni kell, de az öltözködés jogi következményekkel nem járhat.

Kapott már panaszt egy diáklánytól, akit a szemöldökén viselt 12 piercing miatt tiltott el tornatanára a kézilabdameccstől, és találkozott rasztahajú fiatalemberrel, aki ügyvéd akart lenni és rasztahajjal nyugdíjba menni. Az ombudsman igazat adott a tornatanárnak, úgy vélte ugyanis, hogy a kosárlabdameccsen a piercing a lány testi épségére nézve jelentett kockázatot. Ugyanígy nem jogsértő, ha az

esztergályostanonc metálostól azt kéri a tanára, hogy nyakában lógó hosszú láncsal ne dolgozzon a műhelyben, a szakácstanuló pedig viseljen sapkát. A rasztahajú fiút elküldte néhány ügyvéd kollégájához egy kísérettel: kérdezze meg őket, ha sikerrel elvégzi az egyetemet, alkalmazzák-e. Az ifjú így szembesült azzal, hogy alighanem választania kell: vagy rasztahaja lesz nyugdíjasként is, vagy ügyvéd lesz, de rasztahajjal ügyvédi iroda őt alkalmazni nem fogja.

Tamagocsi és mobil, no meg a 6. paragrafus

Az óvodában még csak-csak elfogadják, ha a kicsik beviszik néha kedvenc otthoni játékokat, de az iskolában már nem vehető elő matekórán a Süni azért, mert nem megy a szorzótábla. Pedig az iskolában is mindig voltak és lesznek ilyen „társak”, kabalák vagy csak egyszerűen játékok. Ilyen értelemben a tamagocsi egyenesen a mobiltelefon ősenek számíthat – amazt folyton gondozni, etetni, itatni kellett, gondoskodni róla, a mobiltelefon folyamatos piszkálására pedig ugyanúgy késztestet éreznek a fiatalok. Legalábbis így vélekedik az iskola, ezért a telefon is gyorsan tiltólistára került. És ott is maradt, bár mára jelentősen megváltozott az előfordulási gyakorisága és a funkciója is. Nem titok, hogy a segélyhívások 98 százaléka Magyarországon például mobilról érkezik, de a telefon jelez a cukorbeteg gyerekeknek, amikor ennie kell vagy bevennie a gyógyszerét. (Nota bene: Romániában a 2016 augusztusában frissen elfogadott új szabályzat csak a tanórán korlátozza, illetve a tanár engedélyéhez köti a mobiltelefon használatot.)

– A gyerekek gyűlölték a hatodik paragrafust, amely szerint az iskolában tilos a mobil használata. Egyszer szünetben a folyosón csengett az iskolaigazgató maroktelefonja, fogadta is a polgármester hívását, ám beszélni már nem tudott, ugyanis a gyerekek körbeállták, tapsoltak és füttyögték. Akkor a felnőttek is rádöbbenek, hogy tényleg rossz a szabályzat, és a diákoknak felkínálták a lehetőséget: alkossák meg ők a hatodik paragrafust – számolt be egy konkrét esetről Aáry Tamás. A diákok utálták az egész házirendet, kivéve a hatodik paragrafust, mert az ők kreálták, és azt be is tartatták a társaikkal is. Így szólt: „Az

- **Szabályok kerestetnek.** „Az iskolában a mobiltelefon használata nem zavarhatja az oktatást.”

iskolában a mobiltelefon használata nem zavarhatja az oktatást.” Igen hatékony lehet tehát az iskolai szabályzatok megalkotásakor bevonni a diákokat is.

Fontos szem előtt tartani ugyanakkor, hogy az iskola belső szabályzata nem mondhat ellen egy magasabb szintű szabályzatnak, sem az alkotmánynak. Apuka például nem engedheti meg, hogy a tanár felfofozza a gyereket, ha az rossz. Aáry Tamás fontosnak tartja az iskolai szabályzatok megalkotásakor lehetőleg mellőzni a jogi bikkfanyelvet. És tényleg, megnyílvél barátságosabb az a szabályzat, ami valahogy így kezdődik: „Mi, az ... iskola diákjai, a következő iskolában szeretnénk élni...”

Csak egy mondat kellene, mint a finneknek

Évekkel ezelőtt szervezett diákszabálymentben Aáry Tamás 6–7. osztályosokkal a jogról beszélgetett. A tudományos-fantasztikus kerettörténetes indítás után a feladat az lett: olyan szabályokat alkotni, amelyeknek köszönhetően a Föld nevű bolygó kicsi, törekény egyedeinek (a gyerekeknek) jobb legyen. A kikerekedett beszélgetés során született ötleteket felírták egy táblára – 45 perccel később az ENSZ gyermekjogi egyezményének hosszú évek és egyeztetések után megszületett alapvető tételei mind ott sorakoztak a táblán. A gyerekeknek fejlettebb a jogérzékük, mint a legképzettebb jogászoknak – mondta

az ombudsman, aki szerint az oktatási rendszer legnagyobb hibája, hogy nem teszi fel a kérdést: miért oktatunk. A finnek több évtizeddel ezelőtt bevezetett oktatási reformja egy kérdéssel

„Kapott már panaszt egy diáklánytól, akit a szemöldökén viselt 12 piercing miatt tiltott el tornatanára a kézilabdameccstől, és találkozott rasztahajú fiatalemberrel, aki ügyvéd akart lenni és rasztahajjal nyugdíjba menni.”

kezdődött: milyenek legyünk mi, finnek 25 év múlva? Erre két alapvető válasz született: nem hagyhatjuk a szüleinket és nagyszüleinket meghalni anélkül, hogy megtanulnánk tőlük azt, amit ők tudnak; hívjuk be a garázsokban és sufnikban bütykölő fiatalokat, hiszen nem hülyék ők, csak örültek. A finn döntés szerint mindannak, ami ezeket a célokat szolgálja, helye van az oktatásban. Aáry Tamás úgy véli, ezt mi is megcsinálhatnánk, csak kell egy mondat, amire építkezzünk.

KEREKES EDIT

Nyári foglalkozásokat tartottak roma gyerekeknek Marosvásárhelyen

Kulcsszó az odafigyelés

Elsősorban a marosvásárhelyi Hidegvölgyből, de a Hegy utcából is érkeztek a gyerekek az Alpha Transilvana Alapítvány székházába, hogy részt vegyenek a vakációs foglalkozásokon. A nyári szünidőben napi rendszerességgel tartott tevékenység segítette a gyerekeket, hogy hasznosan töltsék szabadidejüket, ugyanakkor a szülőket is, hiszen így délelőttönként biztonságban tudták csemetéiket.

Lányok és fiúk, testvérek, unoka-testvérek, szomszédok, osztály- és iskolatársak, barátok, ismerősök voltak mind: 7 és 14 év közötti hátrányos helyzetű gyerekek, akik délelőttönként pedagógusok vezette nyári foglalkozásokon vettek részt az Alpha Transilvana Alapítvány és

viszi haza a gyerekeket, így a szülőknek nem kell attól tartaniuk, hogy útközben baj éri gyermekeiket.

Személyes kontaktusra vágnak a gyerekek

„Éva tanító néni” a Hidegvölgyben működő Szivárvány iskolában tanít

kontaktusra vágnak ezek a gyerekek. Vannak közöttük jó tanulók és olyanok, akik nem szeretnek tanulni, vannak „jó” és „rossz” gyerekek, ám valamennyien szerethetők – mondja a tanítónő, aki személyesen ismeri valamennyi gyerek családját a Hidegvölgyben, tudja, hol hány gyerek él, az édesanya vagy a nagymama, esetleg az édesapa neveli őket, vagy mindkét szülő kevés jövedelemből él. Ezek a felnőttek mindannyian arra vágnak, hogy a gyerek „tanult ember” lesz, és egyszer majd többre viszi, mint ők.

Mozgalmassá, emlékezetessé tett tevékenységek

Nagyon szeretik a népmesét hallgatni, amit majd le is kell rajzolni, mindenki úgy rajzol, ahogy tud, és ahogy elképzeleti azt, amit hallott – magyarázták ottjártunkkor. Nem az a lényeg, hogy szép legyen a rajz, hanem hogy őszinte legyen, hogy tükrözze azt, amit a meséből megértett, magáévá tett a gyerekek. Ugyanakkor játékos matematikai foglalkozást is tartottak, nem tanultak, ahogy az iskolában szoktak, hanem kreativitást, fantáziát fejlesztve próbáltak rájönni egy-egy feladat megoldására. Földrajz- és történelemórán is részt vettek a gyerekek, de ezeket sem úgy kell elképzelni, mint ahogy az az iskolában szokásos, inkább sok mesével, történettel, vetített képekkel és városnézéssel színezték meg, mozgalmassá és emlékeztessé téve ezáltal a foglalkozást. Ahhoz, hogy a gyerekek ne csak az asztalok mellett üldögéljenek, minden nap volt éneklés, zenehallgatás és tánc, amit az udvaron tartottak, ahol szabadon mozoghattak, fejleszthették ritmusérzéküket, megmozgathatták végtagjaikat, szaladgálhattak, játszhattak.

Aki meg akart bukni

A 22-23 gyereknek sokféle igénnyel, problémával kell megküzdenie nap

• A SZERZŐ FELVÉTELE

- Hátrányos helyzetű gyerekek számára tartottak nyári foglalkozásokat Vásárhelyen

a Divers Egyesület szervezésében Marosvásárhelyen. Rajzoltak, színezték, mesét hallgattak, táncoltak, állatkertet látogattak. Ahogy Iszlai Éva tanítónő elmondta, minden reggel bekopog a Hidegvölgyben lakó roma családokhoz, ébreszti a gyerekeket, és együtt mennek a várakozó kisbuszhoz, amely az alapítvány székhelyére szállítja őket. Délután ugyanaz a busz

már hosszú évek óta, ezért nem idegen számára ez a foglalkozás. Papp Iringó óvónő most önkéntesként tevékenykedett, de ő is évekig dolgozott a hidegvölgyi iskolában, tehát ismeri a gyerekek problémáit, tudja, hogy miként kell velük foglalkozni, mire kell nagyobb figyelmet fordítani. A pedagógusok elmondása szerint elsősorban az odafigyelésre, a személyes

mint nap – ezeken próbál segíteni az alapítvány és az egyesület. Például az egyik kislány, bár okos, jó felfogású, elhatározta az ötödik osztály második felében, hogy megbukik. „Próbáltunk beszélni vele, győzköztük, sajnos minden igyekezetünk kudarcot vallott, valamit mégsem csináltunk jól” – mondta el Koreck Mária, a Divers elnöke. A kislány, Avram Larissa a 17-es általános iskolába jár a Kövesdombon, óvodába és elemi iskolába a Szivárványba járt, ám a nyáron, az 5. osztály végén több tantárgyból is elégtelennel zárták, nem kapta meg az átmenőt, így most osztályt kell ismételnie. „Érdemes vele elbeszélgetni, meglepően értelmes” – ajánlotta figyelmünkbe Koreck Mária a 11 éves

„Vannak közöttük jó tanulók és olyanok, akik nem szeretnek tanulni, vannak »jó« és »rossz« gyerekek, ám valamennyien szeretethetők – mondja a tanítónő, aki személyesen ismeri valamennyi gyerek családját a Hidegvölgyben, tudja, hol hány gyerek él, az édesanya vagy a nagymama, esetleg az édesapa neveli őket, vagy mindkét szülő kevés jövedelemből él.”

lány esetét. A terembe belépve nem is kellett keresni, ő volt az, aki azonnal „kiszúrt”, és kérdésekkel halmozott el. „Tanító néni tetszik lenni? Van gyerek? Iskolába járnak?” – ezekhez hasonló kérdéseket fogalmazott meg, és miután megkapta a válaszokat, elkezdett beszélni saját magáról. Elmondta, az édesanyja nagyon szeretné, ha jól tanulna, és jó jegyeket vinne haza, de nem akarja megérteni, hogy ő azt az iskolát nem szereti, és onnan el akar jönni. Arra a kérdésre, hogy miért nem szereti, elmondta, hogy van néhány tanár, akivel nem jön ki. Amikor elmagyaráztuk neki, hogy most, hogy osztályismétlő lesz, nem változtat a helyzetén, elmondta, hogy igen, most már rájött ő is, hogy nem kellett volna megbuknia.

Egy szobában az egész család

A közelében ülő unokatestvérei, a Hora lányok hárman vannak, rendszeren járnak iskolába, de tudatosabban készülnek, hogy elvégezzék a sulit és valami mesterséget tanuljanak, hogy jobb legyen a megélhetésük. Évike például nyolcadikba megy ősszel és

„Mi lesz velünk, ha nagymamánk meghal?”

Mindezek ellenére a szülők azt szeretnék, ha gyerekeik iskolába járnának, tanulnának. Sok családra jellemző a szétszaktottság. Apa másik családot alapított például, anya ott maradt három-négy gyerekkel. Vagy elmentek a szülők kül-

• Játékos, alternatív foglalkozásokkal keltették fel a gyerekek figyelmét a pedagógusok

bár nem szeret tanulni, azért figyel a jegyeire, nem szeretne osztályt ismételni vagy kimaradni az iskolából. A nyolcadik után valamelyik szakiskolában folytatná, talán a könnyűiparban, ha varrónő lenne, akkor biztos találna magának munkahelyet is, a varrónők pedig jól keresnek – magyarázza. A legkisebbek között akadnak olyanok is néhányan, akik nem tudtak megtanulni az iskolai időszakban olvasni, olvasási nehézséggel küzdenek, őket próbálják a vakációban a pedagógusok „felzárkóztatni”, hogy tanévkezdéskor ne teljesen tudatlanul álljanak az új tananyag előtt. Sok gyerek otthonából hiányoznak azok a minimális körülmények, amelyek lehetővé tehetnék, hogy naponta készüljön, nincsenek könyvek, a füzet és írószer is az adományokból, az alapítványok jóvoltából kerül ki. De ha nincs villany egy lakásban, ha egy szobában együtt lakik az egész család, ha a nagyobbaknak a kicsikre kell vigyázniuk, ha fáznak vagy éhesek, akkor nehéz még a tanulásra is koncentrálni.

földre, és a nagymama neveli őket. „Mi lesz velünk, ha nagymamánk meghal?” – teszi fel a kérdést egy hétéves kislány, akit testvéreivel együtt az édesapjuk is és az édesnyjuk is itthon hagyott, egyikük talán külföldön él, másuk egy másik városban. A nagymamának van egy kis nyugdíja, és abból próbálja rendezni az unokákat. „Nem hal meg, és ti is ügyesek vagytok, tanultok, és ha nagyok lesztek, jobban fogtok élni” – ilyenszerű biztatást kapnak a gyerekek, azt próbálják nevelőik tudatosítani bennük, hogy érdemes tanulni, küzdeni a nehézségek ellenére is, mert csak így lehet kilépni a szegénységből. Az Alphánál ebédet kapnak a nyári tevékenységek résztvevői, majd Éva tanító néni hazakíséri őket, miután a kisbusz az utca elején leteszi őket. A hidegvölgyi kisiskolások mellett a Hegy utcai, valamint Pál atya árvaházából is részt vettek gyerekek a mindennapos tevékenységeken.

ANTAL ERIKA

Beszélgetőkör az iskolában

Jó beszélgetni! Csevegni, jókedvűen, mélyen, őszintén,
hogy kibukjon belőlünk végre az, amiről magunk se tudtuk,
hogy bennünk van! Akkor jövünk rá, amikor kimondjuk! (...)
Életünk legnagyobb pillanata, amikor megnyílunk egymás számára.”
Müller Péter

A század elején egy horvátországi óvodában tett látogatásom során tapasztaltam, mennyire elengedhetetlen része az óvodai mindennapoknak a reggeli beszélgetőkör. A mi óvodáink általában szabad játékkal kezdik a napot, utána pedig rögtön kezdődnek a tevékenységek. Mára már nagyon sok óvodában – alternatívban és hagyományosban egyaránt – természetessé vált ez a reggeli szertartás. A romániai óvodai tantervben is új módszerként jelenik meg ez a tevékenység. Az iskolákban csak az alternatív program szerint haladók ültek le reggeli beszélgetésre, a hagyományos iskolákban tanítón múlt, hogy pár perc erejéig szót váltsanak arról, hogyan érkeztek reggel a gyerekek az iskolába. Az előkészítő osztály és az új tanterv megjelenésével, a témakörös és integrált tevékenységek előretörésével egyre több osztályteremben kezdődik ezzel a szertartással a tanítási nap. Napjainkra az óvodai és iskolai napirend szerves részévé vált a beszélgetőkör: a kis gyerekcsoport közös, kötetlen beszélgetésének színtere.

A beszélgetések célja sokrétű: segít a közösség, a szociális készségek alakításában, az egymásra figyelés, az empátia, a tolerancia, a közös szabályalkotás, a kommunikációs készség fejlesztésében, valamint a különböző társadalmi, viselkedési és illemszabályok megtanulásában. Ha rendszeresen végezzük, közösségi hagyományokat teremtünk általa. Olyan értékes alkalom a gyerekek számára, amikor fejlődhet érzelmi intelligenciájuk, és gyakorolhatják azokat a szociális készségeket, amelyekre nemcsak a nap további részében, hanem életük folyamán is szükségük lesz. A beszélgetőkör a nap első közös tevékenysége.

Az egymásra hangolódás fontossága

A gyerekek a pedagógussal kényelmesen körbehelyezkedve néhány percig kötetlenül beszélgetnek. Ez a technika egyrészt feszültségoldó, másrészt átvezet a kinti világból az iskolai, illetve behozza a kinti világot az osztályterembe. Általában élménybeszámoló-ról van szó: elmondják, kivel érkeztek,

milyen bolondosat vagy félelmeteset álmodtak, hogy találkoztak-e apával a hétvégén, meglátogatta-e a családot a nagymama, kinek ünnepelték a születésnapját, ki merre utazott, mit látott. Így ismerkedő jellege is van a tevékenységnek: mindenki megismerheti a másik mindennapjait, mesélhet családjáról, problémáiról, megoszthatja örömeit, aggodalmait. A gyerekek sorban egymás után beszélnek – bármiről, amit az adott pillanatban fontosnak éreznek: mesélhetnek arról, ami történt velük, amit láttak-hallottak, amit szeretnének, ha megtörténne velük, vagy bármi másról, ami éppen akkor fogalmazódik meg bennük. Fontos az egymásra hangolódás, a szinkronizáció.

„Az ember életében az érzelmeknek nagyon nagy szerepük van. Főként annak a biológiai alapú készségnek, hogy a csoport képes az érzelmi szinkronizációra. [...] Együtt nevetünk, ha olyan a hangulat, és jól kimutatható, hogy a nevetés ragadós. Ragadós a mosolygós, visszafogottabb jókedv, és ragadós ellentétük, a mérges, veszekedős hangulat is... Közismerten ragadós az álmoság és az elalvást megelőző ásítózás is. Valamennyi érzelmi szinkronizáló mechanizmus arra szolgál, hogy külön megegyezés nélkül a csoport minden tagja lehetőleg azonos érzelmi állapotban legyen. [...] A szinkronizáció nyilvánul meg olyan mindennapi tevékenységekben, mint az ének, a zene és a tánc. Az éneklő, táncoló, zenélő emberek hihetetlenül pontosan tudják viselkedésük elemeit összehangolni, és nemcsak akkor, amikor együtt, egyszerre ugyanazt kell tenniük, hanem akkor is, amikor mindenkinek más a feladata...” – írja Csányi Vilmos etológus *A szinkronizációs készség / Az emberi természet* című, 1999-ben megjelent könyvében (209–213. o.).

Ezután kezdődik a közös órai munka a kör keretében. A beszélgetőkörben felmerülő témák, gondolatok legtöbbször feladatok, tevékenységek, új téma, projekt kiindulópontját képezik.

A beszélgetőkör céljai

1. Közösségépítés

A kis csoportból kis csapatot, közösséget épít. Kielégül a gyermek hovatartozási (valahova tartozom, otthon vagyok) szükséglete, fontosnak érzi magát.

2. Bizalmas, pozitív munkaléggör kialakítása

A meghallgatáson, elmondhatáson, együttműködésen alapuló beszélgetés bizalmas léggör kialakítását eredményezi.

3. Elmélet és gyakorlat összekapcsolása

Elbeszélés folyamán verbalizálja, elméleti szintre emeli a gyakorlatban tapasztaltakat.

4. Szociális készségek, szociális érzékenység fejlesztése

A gyerekek megtanulják az egymásra való odafigyelés, a meghallgatás, az empátikus reagálás, a nyilvánosság előtti megszólalás készségét, javul az önismeret feltárásában való jártasságuk.

5. Érzelmi intelligencia fejlesztése

Az életben értelmi képességeink sokat segítenek. De ennél inkább szükségünk van belső harmóniára, az önmagunkkal való elégedettségre. Tudnunk kell konfliktusokat kezelni, együttműködni, segítséget kérni, kitartóan dolgozni, megbocsátani, érzelmeinket, mások érzelmeit felismerni, vagyis fejlett érzelmi intelligenciával kell rendelkezünk.

Hely és időtartam

A beszélgetőkör *helyének* – ahol megosztjuk egymással élményeinket, érzéseinket, vágyainkat – intimnek és biztonságot, meleget sugárzóknak kell lennie, ami arra készíti a gyereket, hogy megnyíljon. Célzerű lehet az osztályteremben kialakítani egy sarkot: szőnyeggel, puha párnákkal, amely helyet adhat a mesehallgatásnak, a nyugodt pihenésnek is. Lehet persze székeket körberakni, ez is megoldja fizikai szinten a beszélgetőkör formáját. Rituálisan középre lehet helyezni egy gyertyát, egy szál virágot, falevelet, egy kinyitott könyvet...

A reggeli társalgások *időtartama* attól függ, hogy azon a napon – irányított beszélgetés esetében abban a témában – mennyire aktívak a gyerekek. Több vagy kevesebb gyerek szeretne beszélni, mennyi a mondanivalójuk, mennyi az egymásnak feltett kérdés, megjegyzés. Általában 15-20 percig tart.

A beszélgetőkör mozzanatai

1. Köszöntés

A tanító és a gyerekek is köszöntik egymást egy rövid üdvözléssel, melyet ki lehet egészíteni a témának megfelelően. (*Jó reggelt, kedves madárbarát gyerekek!*) Ekkor mindenki hivatalosan belép a körbe. A barátságos megszólítás hatással van a beszélgetőkörre és a napi együttlétre egyaránt. Alapjául szolgál az élmények megosztásának. *Üzenete: jó, hogy újra itt vagy!*

A napi időjárást is megfigyeljük, kiegészítjük a kalendáriumot, ha valamilyen híres esemény, aktualitás kapcsolódik a naphoz, azt is megemlítjük.

2. Élménybeszámoló

Általában a gyerekeket foglalkoztató, lelkiállapotukat meghatározó „kibeszéléssel” kezdődik a beszélgetés. (Hogy érzem magam? Mi történt tegnap, ma reggel? Mit szeretnék ma?) Lehet téma körüli, ilyenkor a beszélgetést irányító pedagógus egy adott téma medrébe terelgeti a szót. Több készséget kíván ez a fajta beszélgetés a gyerekektől, hiszen egy témára kell figyelni, ezzel kapcsolatosan gondolatokat, ismereteket, érzelmeket kifejezni, mások véleményére reagálni. Ez reggel még kisebb gyerekekkel is sikerül, hiszen még nem fáradtak. *Jelszava: ami neked fontos, az érdekel bennünket.*

3. Tanulási tevékenység

Ha véget ért a beszélgetés, a gyerekek készek arra, hogy csoportban egy rövidebb időtartamú tevékenységet végezzenek együtt: didaktikai vagy drámajáték, memorizálás, éneklés, mozgás, matematikai feladat, stb. Lehet didaktikai vagy nevelő jellegű. *Üzenete: együtt lenni, együtt dolgozni jól!*

4. Üzenet

A reggeli üzenet segít, hogy az előző tevékenység után megnyugodjanak a gyerekek, és átvezeti őket a napi következő mozzanatához. A pedagógus hozhat egy üzenetet, ami kiegészíti, megmagyarázza, vagy egyszerűen kapcsolatban van a közösen tanult vagy átértelt eseményekkel. Ez lehet egy mondóka, egy közmondás, versrészlet vagy sa-

ját szavakkal megfogalmazott üzenet. Nem maradhat el a közös megbeszélés a tartalomról, jelentésről. (Ha szorít az idő, ez a mozzanat elmaradhat.)

A beszélgetőkör bevezetése az iskolai tevékenységbe

A tanítónak gondosan meg kell terveznie, elő kell készítenie a beszélgetőkör bevezetését az osztály életébe. A gyerekeket fel kell készíteni, érdeklődésüket fel kell kelteni. Elmondhatjuk, hogy egy új dolgot szeretnénk bevezetni, egy új szokást, melyben szükség lesz az ő segítségükre is. Fontos megbeszélni a gyerekekkel, hogy a beszélgetőkörben bárki bármikor megszólalhat, de csak akkor, ha az előző beszélő már befejezte a mondanóját. A beszélgetés kezdetén a tanító mindig átad egy tárgyat az első megszólalónak, például egy plüssmacit, egy szép kavicsot, csigaházat, egy piros almát, ő pedig továbbadja azt a következőnek, amikor elmondta, amit szeretett volna. Mindig csak az beszélhet, akinek a markában van a tárgy. A kör kialakítására is valamilyen szabályt kell kitalálni, hogy szépen, csendesen érkezzenek a gyerekek a körbe. Meg kell beszélni, kinek hol lesz a helye, hogyan kell ülni a beszélgetések ideje alatt, milyen köszöntéseket használunk, miről beszélünk, hogyan fejezzük ki gondolatainkat, hogyan szólunk hozzá, fűzzünk megjegyzéseket a másik gyerek mondanójához, milyen kérdéseket tehetünk fel.

Ami az életet adó fénynél is fontosabb

Fontos, hogy közösen alakítsuk ki a beszélgetőkör szabályait, és beszéljük meg, hogy melyik szabály milyen célt szolgál. Pl.:

- Hívjuk a gyerekeket mindig ugyanazzal a dallal vagy hangjelzéssel a körbe.

- Csak az beszélhet, akinél a használt tárgy van. Mikor valaki befejezte a mondanivalóját, továbbadja a mellette ülőnek. A tanító is alkalmazkodik ehhez a szabályhoz.

- Ne fecsegiünk, kerüljük az érzelgősséget.

- Nem tehetünk sértő megjegyzéseket egymás megjegyzéseire.

- Mindenki beszélhet, de nem kötelező. Ha valaki nem szeretne szólni, passzt mondhat.

- A csendre figyelmeztető jelre (kis csengő, felemelt kéz) mindenkinek reagálnia kell.

– Mindenkinek joga van még egyszer megszólalni. A gyerekek a megbeszélte módon jelzik ezt (pl. mutatoujjukat a számukra teszik).

A beszélgetőkört ajánlatos hasonló módon befejezni. (Eloltja valaki a gyertyát, kosárba, vázába kerül a virág, polcra a könyv, stb.) Feltétlenül köszönjük meg a gyerekeknek a részvételt, a társalgást és egy mondókával, énekkel, mozgással térjünk át a következő tevékenységre.

Érdemes beszélgetőkörrel indítani a napot. Pótoljuk azt az űrt, ami ott tátong a modern gyermek lelkében, hiszen oly kevés időt tölt a szülő a gyermekével, gyermek gyermekkel sem beszél már eleget, lekötik őket a digitális eszközök, a rengeteg program. Igen sok gyerek hozza otthonról a gondjait, nem kap otthon kellő figyelmet, megértést, biztonságot. Ülünk körbe a jó hangulat kialakítása végett, a gyerek feloldódása szempontjából, a gyerek személyiségének harmonikus kibontakoztatása érdekében. Ennek természetes feltétele, hogy olyan bizalmas légkör uralkodjon a csoportban, melyben a gyerekek el merik engedni magukat, és nem félnek társaik vagy éppen vezetőjük iróniájától, meg nem értésétől.

A körben való beszélgetést használhatjuk a munka, az elvégzendő feladatok megszervezésére, a problémák, konfliktusok megbeszélése végett, vagy a lezárást végezhetjük ily módon: egy műhely, projekt, feladat, tevékenység befejeztével.

Nagy mennyiségű tananyag, de erre is inkább jut idő, ha van elég tette kész, tudni akaró, kiegyensúlyozott gyermek. Vekerdy szerint: „A tananyagot, a legnagyobb részét, a gyerekek nagyon hamar elfelejtik. Az igazi beszélgetés szavait talán igen, de érzéseit soha.” Ne ugorjuk át a beszélgetés lehetőségét, melyet Goethe a művészetek művészetének tekint, s melyet ő a világosságot, meleget, életet adó fénynél is előbbre tart rejtélyes Meséjében:

„Honnét kerültél ide? – kérdezte az aranykirály. – Az aranytermő hasadékokból – válaszolta a kigyó. – Mi nagyobb az aranyból? – A fény. – És mi üdítőbb a fénynél? – A beszélgetés.”

MAKKAI MÁRIA
a kolozsvári
Református Kollégium
tanítónője

Fesztiválutca
a Kolozsvári M

2016. augusztus-szeptember

gyerekeknek is
agyar Napokon

FOTÓK: BIRÓ ISTVÁN

2016. augusztus-szeptember

Curriculum vitae et scholae

Jobb, ha egyenesen a közpébe vágok: nem szerettem iskolába járni. Holott számos körülmény és családi motívum ebbe az irányba terelt. Szüleim pedagógusok voltak.

Vészterhes idők

Anyám tanítóképzőt végzett Székelyudvarhelyen, majd Kolozsvárott, éppen azokban a napon osztottak diplomát a nemzeti színház mögötti Tanítók Házában, amikor Franciországot a né-

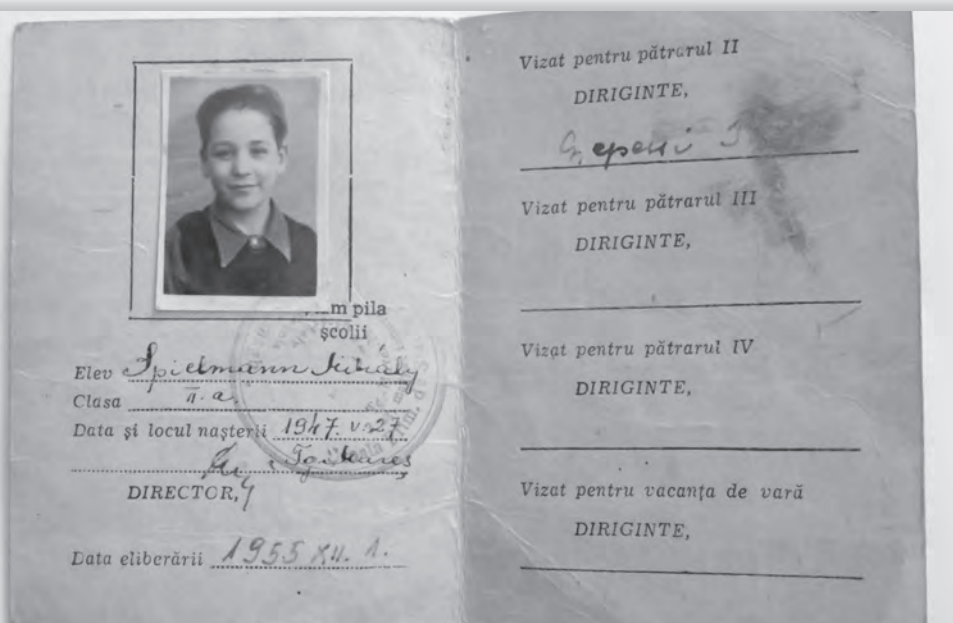
jük oltották az irodalom és a történelem szeretetét.

Apám is 1940-ben végzett a kolozsvári Ferdinánd királyról elnevezett egyetem orvostudományi karán, a diplomát már a Szebenbe menekülő egyetem dékán hivatala állította ki, és apám azonnal munkanélküli is lett, ugyanis az új „kis magyar világ” a II. zsidótörvény rendelkezéseit betartva nem akarta felvenni az orvosi kamarába. Így először akkor jutott munkához, amikor 1942 őszén

Történésznek készültem világéletemben

Néhány tantárgyat szerettem, és szerettem tanulni, kedvencem második koromtól kezdve, amikor már meg tudtam fogalmazni viszonylag értelmesen vágyaimat és „életpályamodelletem”, a történelem volt. Én ugyanis világéletemben történésznek készültem, és mindennel dacolva – rossz kihelyezésre számíthatam a friss diplomámmal, kettős kisebbségi lévén a dákok és a román nacionalista történetnézetet megkerülhetetlennek látszott, a kereseti lehetőségek össze sem mérhetők egy orvoséval, akivé az öcsém lett (Románia, Izrael, Kanada, USA).

A történelmet nem csupán a szüleimtől és hatalmas könyvtárakból kaptam életre szóló ajándék gyanánt, hanem megérintett az már elsős koromban. Nem tudni, milyen kényelmi szempontból, vagy a körzetesítés átkától lökdösve 1954 szeptember 1-jén apám kézen fogott, anyának évnyitón kellett jelen lennie egy másik iskolában, és beíratott, átadott boldog emlékü Péter Zsóka tanító néninek (isten nyugtassa őt csöndesen) az osztályába a fürsttelepi elemibe. Közel volt a lakásunkhoz csak le kellett szaladni a szerpentinre, a székely Vértanúk emlékműve mellett. Osztatlan iskola volt, egy termében egyszerre két tanító néni tanította a téglagyári, Lavotta-tetői és cigányszentgyörgyi rajkókat és néhány magyar gyereket, köztük osztálytársamat, a későbbi kiváló történészt, dr. Miskolczy Dezső fiát, Ambrust. (Dezső bácsi volt akkoriban Marosvásárhelyen az egyetlen igazi akadémikus, a Román és Magyar Tud. Akadémia tagja, világhírű ideggyógyász, akivel egy bérházban laktunk. Minden szomszédunk is különben egyetemi előadótanár vagy orvos-professzor volt, a MOGYE alapítótagjai.) Nos engem sokkal inkább érdekelt a harmadikosok törciclekéje, mint saját első osztályos akombákom rovási penzuma. Talán innen van, hogy amíg ki nem alakult kézírásom, úgy harmincéves koromig, retettenetes kövérbetűs és dülöngélő, egyenetlen, nehezen kiselabizálható írásom volt, pedig mennyire igyekeztek a jó útra terelni későbbi tanítóim, Gyepessy Irénke és Henter Zsuzsa. Mert a fürsttelepi iskolából a 10-es számú általánosban (alapította Bernády

• 1955-ben készült tanulói igazolvány

metek megszállták. Marosvásárhelyre került a Baross Gábor utcai (akkor Str. Traian volt a neve) zsidó polgári iskolába. Tanítványait négy évvel később szinte mind egy szálíg Auschwitzban gázkamrába küldték. Anyám a lágerből szabadulva ugyanbba az iskolába tért vissza az 1948-as tanügyi reformig, majd utána pedig a 2. sz. leányliceumban tanított történelmet és magyart, időközben beiratkozott a Bolyai Egyetem történelem-filológia karára, de már a Babeș-Bolyai végzett 1959 vészterhes évében. Utána nyugdíjazásáig ugyancsak Marosvásárhelyen a 7. és 6. sz. általános iskolában tanított. Nincs olyan író-olvasó találkozó, hogy föl ne bukkanna anyám vagy apám egy-egy tanítványa. Úgy látszik, belé-

Nagybányára behívták kisegítő munkaszolgálatra, és az Ukrajnában szolgálatot teljesítő orvost helyettesítte a hadvezetés javaslatára egy Pecsétszeg nevű szilágysági román faluban. 1944-ben hazaszökött, és orvosként rendelőt nyitott, de már 1945 óta tanított az oda áttelepült Bolyai Egyetem orvosi és gyógyszerészeti karán belgyógyászatot, ideológiai tantárgyakat, végül élete végéig orvostörténetet.

Mi, a fiúk 1947-ben, illetve 1950-ben születünk, és 1954-ben, öcsém pedig 1957-ben ültünk be az iskola padjaiba. Én 11 éven át szorongtam, rosszul éreztem magamat a bőrömben, amíg az iskola falai között voltam. Pedig nem voltam rossz tanuló és a szorongás, „a megfelelési kényszer” hatására – emlékeim szerint – mindig készültem.

György 1905-ben a Régi baromvásár utcában), majd az egykori róm. kat. főiskola utódjába, a 4. sz. középiskolába kerültem, amelynek utóbb az Unirea-Egyesülés nevet adta a tanügyi főhatóság, midőn a skólát nemzetiségi szempontból vegyesítették.

Eltanácsolt Erkel Ferenc dédunokája

Első sikereimet a fogalmazással értem el, azt állították pedagógiai eljáróim, hogy jól és könnyedén fogalmazok, és Salamon Ernő költő özvegye, majd utóbb Székely János költő, szerkesztő, Láng Gusztáv olyan merész jóslatok-

„Nem szerettem szolfézs- vagy zongoraórára járni, márpedig egy szocialista úri gyerek számára elengedhetetlen műveltségi kiegészítő cícomának kellett lennie. Viszont nyaranta úsztam, telente inkább sokat és jókat olvastam.”

ba bocsátkoztak, miszerint egyszer még (szép)író leszek. Igen, azóta elmúlt hatvan év, megjelent vagy hét novelláskötet írói nevem alatt. (De ez aztán tényleg teljesen távol áll a sulitól, noha nem egy rövid írásomnak, publicisztikámnak a témája az oktatás.)

Nem ment viszont a mértani rajz, – Bálint Károly szobrászművész tanárom megbuktatott hetedikben egy évharmadig, utóbb minden rajztanárral hatalmasakat vitatkoztam, beszelgettem a képzőművészetről, ui. az egytemen ezt a tantárgyat nagy szerettem hallgattam, és azóta is bel- és külföldi galériák megrögzött látogatója vagyok.

És nem érdekelt a vegytan és a fizika, a matek által megkövetelt absztrakt gondolkodás teljesen távol állott tőlem, ezeket a házi feladatokat a szomszédunkban lakó egyetemi hallgató, medikus oldotta meg. És nem szerettem szolfézs- vagy zongoraórára járni, márpedig egy szocialista úri gyerek számára elengedhetetlen műveltségi kiegészítő cícomának kellett lennie. (Viszont nyaranta úsztam, telente inkább sokat és jókat olvastam.) Az első zenetanév után kimaradtam a patinás Kultúrpalotából, ahol Erkel Ferenc dédunokája, Sári néni tanácsolt el nagy-nagy örömmre.

• Csoportkép a 2-es számú Leánylíceum óvodájában 1953 őszén.

A középső sor jobb szélén álltam.

Ezzel szemben szerettem az angolt, szívesen jártam órára báró Kemény Jánosné Augusta Pattonhoz, aki a helikoni írótalálkozók valamikor háziasszonya volt, és skót–görög házasságból Kalymnosz szigetén született, tehát angol–magyar volt, lelkes magyar és brit hazafi, de mindenekelőtt János bácsit hallgattam, aki a Helikonról, Marosvécsről Kuncz Dadiról és a többiekről, a kolozsvári magyar színház két világháború közötti viszontagságairól mesélt órák mellett, helyett, alatt, után. Szerettem az idegen nyelveket.

Elvegyülhettem a többiek közt

Kilencedik osztályba szüleim hosszas bucsálkodás után átírtak egy román osztályba, mondván, aki történésznek készül, annak tudnia kell románul. Így tehát a szorongások még csak fokozódtak, hiszen 1965. májusában a Alex. Papiu Ilarian-középiskolában érettségiztem (ahol az apám 32 évvel korábban, ahol az öcsém négy évvel később). Egyetemre Kolozsvárra jelentkeztem. Történelmet hallgattam. Vágyam beteljesült. Igaz, két évig a tévé kenyerét ettem, de aztán jó útra tértem, és könyvtáros lettem Pallas Athéné szolgálatában.

Mondjam, ne mondjam, magyar osztályokban mindig az egyedüli izr. voltam – a háború utáni Auschwitzot és a munkaszolgálat poklait megjárt, túlélő szülők nem vállalták tovább hivatalosan a ketős kisebbségi státust, gyerekeiket mind román nyelvű osztályokba írták be –, ettől függetlenül a kor Marosvásárhelyén ők is magyarul beszéltek, veszekedtek,

lettek szerelmesek, olvastak, barátkoztak, és vándoroltak ki sorra-rendre mind. A román osztályban elvegyülhettem a többiek között, akik bár ateistáknak vallották magukat, de azért megtartották titokban – mint a keresztények a magukét – a zsidó ünnepeket és szokásokat. (Héberül/németül/svédül csak odakinn tanultak meg és lettek sikeresek).

Nyugdíjas vagyok és nyugtalan

Én maradtam, okait nem kívánom részletezni, elég legyen annyi, hogy a nyelv és honi történelem tartott itt. Ámbár találok antiszemitékkel, és le is köptek kisdíák koromban, csúfolódó verseket kiabáltak utánam a Bulevárdon – közel volt még a nácizmus és a kirekesztő beidegződések – nem 1989 után.

Érettségi találkozókra nem járok, osztály- és iskolatársaimmal, akik itt-ott még élnek szerte a világon és szülővárosomban el-elbeszélgetek, barátságukat, bizalmukat, szeretetüket és dicsérő/őszinte elmarasztalásaikat bírom.

Nyugdíjas vagyok és nyugtalan, írok, és negyven évig a Teleki Tékában dolgoztam. Egy fiam van, aki soha nem szeretett tanulni, de jó kétkezi mestersége van és életművész, ami itt Erdélyben, valljuk be, szép teljesítmény.

Ha valami kimaradt, a jótékony felejtés számlájára írandó.

SEBESTYÉN MIHÁLY

Hatodik alkalommal szerveztek tábort a Bölcs diákok vetélkedő legjobbjaiak Kalotaszentkirályon

Élménytábor kalotaszegi „ínyencségekkel”

Kalotaszeg hagyományaival és természeti szépségeivel, illetve a kistérségi inyenccségekkel ismerkedtek a résztvevők a Bölcs Diákok országos vetélkedő idei nyári táborában. A tábor 6. kiadását július 25–31. között a Kolozs megyei Kalotaszentkirályon szervezte meg a Communitas Alapítvány, ebben az RMDSZ ügyvezető elnöksége és a Babeş–Bolyai Tudományegyetem négy kara – Magyar Biológiai és Ökológiai Intézet, Kommunikáció, Közkapcsolatok és Reklám Intézet, Kémia és Vegyészmérnöki Kar, Történelem és Filozófia Kar – volt a partnere. Az egyhetes élménytáborba ezúttal is az országos vetélkedő legjobban teljesítő tíz csapatát várták a szervezők, ezek köre idén először egészült ki olyan diákokkal, akik az erdélyi magyar épített örökség védelmében léptek fel az RMDSZ ügyvezető elnöksége által koordinált Örökségünk őrei mozgalom keretében. A tábor mintegy 60 résztvevője a teljes múlt tanévet felölelő interaktív versenyen kreativitásáról és gyakorlatiasságáról tett tanúbizonyságot, ez pedig a táborozás egy-egy tematikus napján is megmutatkozott: a diákok Kalotaszentkirályon kémiai kísérleteket hajtottak végre, felfedezték az Erdélyi-szigethegységet – feljutottak a Vigyázó csúcsára, ellátogattak a Fehér Kővekhez és a havasrekettyei Menyasszony fátyla vízeséshez. Kalotaszegi körútjuk során Ady Endre emlékszobájába, a mérai tájházba és bivalymúzeumba is befordultak, a sztánai Varjúvárnál Kós Károly munkásságával ismerkedtek. A hat nap során kalotaszegi népdalokat és táncokat is elsajátítottak, az első alkalommal megszervezett sportnapon métáztak, és stafétajátékokban is összemérték ügyességüket. A szervezők meglepetéssel is készültek, a kommunikációs napon Marosán Csaba kolozsvári színművész Nagyrásos – írók, költők vallomásai Kalotaszentkirályról című előadásával örvendeztette meg a táborlakókat. „Egy olyan században, amikor mindenki arról

beszél, hogy a fiatalokat nem igazán lehet kimozdítani komfortzónájukból, a Bölcs Diákok országos vetélkedője erre határozottan rácsáfol, rámutat, hogy nem helyes ez a retorika” – értékelte a rendezvényt Kandó Noémi főszervező, a Communitas Alapítvány munkatársa. Elmondta, a vetélkedő keretében évről évre félezres nagyságrendben foglalkoztatnak diákokat, a hatodik kiadás keretében 13 megye 40 településének 56 iskolájából 133 csapat, azaz 550 középiskolás vett részt a három fordulóban. Újításként kiemelte, hogy a 2016-os elődöntőt és döntőt televíziós vetélkedő formájában is lehetett követni. A főszervező hangsúlyozta: a Bölcs Diákok egész éves tevékenységének célja a tanulók olvasási készségeinek fejlesztése és az egyes tudományok szakterületéről származó információk közötti összefüggésekre való rávilágítás.

Hírösszefoglaló

Sikertörténet az Örökségünk őrei program

Kolozsváron ezidáig senki sem mutatta meg, hogy a műemlékek jó kedvvel, diákok bevonásával is megővhetők. Az Örökségünk őrei ifjúsági mozgalom nagy erénye, hogy olyan fiatalokat nevel, akik tudják, hogy a kultúra összeker – hangzott el azon a beszélgetésen, amelyet a Communitas Alapítvány szervezett Örökségünk őrei Kolozsváron címmel. A Kolozsvári Magyar Napok keretében tartott rendezvényen Hegedűs Csilla, az RMDSZ kultúráért felelős ügyvezető alelnöke helyi pedagógusok véleményét kérte ki a projektről. Kiderült, a kolozsvári iskolák évi tíz-tizenöt programja közül ez a legsikeresebb, motiválja a fiatalokat, segít abban, hogy több óra erejéig félretegyék telefonjaikat, számítógépes játékaikat, és a sokszor éjszakába nyúló foglalkozásokról a tanároknak kell hazaküldeni a gyermekeket. „A munkafolyamatok eredetiek voltak, sajátosak. A New York szálló örökbefogadásának egyik konkrét hozadéka például, hogy az aktív Facebook-jelenlétünk hatására egykori pincérek

kezdték el egymást felkutatni” – mesélte Solymosi Zsolt, a János Zsigmond Unitárius Kollégium igazgatója. Kiemelte azt is, hogy az Uránia-palota sorsa addig senkit nem érdekelt, amíg a Brassai Sámuel Gimnázium diákjai örökbe nem fogadták. Nagy Csilla, az Onisifor Ghibu Gimnázium tanára fontosnak tartotta, hogy a verseny kolozsvári szakasza nagyprodukcióval érjen véget a magyar színházban. Ez feledhetetlen élményt nyújtott a versenyzőknek, ez volt az egész éves munka csúcspontja is, ahol megismerkedtek egymással, mutatott rá. Hegedűs Csilla örökségvédelmi szakember, a Fogadj örökbe egy műemléket! kezdeményezés megálmodója megjegyezte: fontos, hogy minden évben új műemléket keltsenek életre a kincses városban, ugyanis számos példa jelzi, hogy megmozdult valami, és ez a fiatalok hathatós segítségével történt meg. Az Örökségünk őrei – Fogadj örökbe egy műemléket! kezdeményezés több mint 1000 fiatal és pedagógust mozgató meg.

Krónikus betegséggel együtt élőknek szerveztek táborot Marosvásárhely mellett

Élményterápia beteg fiataloknak

Krónikus betegséggel együtt élők számára szervezték meg újra az ingyenes Yuppi táborot a Marosvásárhely mellett található mezősályi táborhelyen. Az immár tizenegyedszer tartott rendezvény a táborozók és az önkéntesek számára is sok meglepetéssel szolgált – írták közleményükben a szervezők. A tábor létrejöttében lelkes szervező csapat, sok kreatív, szakmailag jól felkészült önkéntes és sok odaadó támogató segített. A rendezvénynek minden napja különleges volt, hisz minden év újabb kihívásokat és meglepetéseket hoz magával. Ebben az évben 115, krónikus betegségben szenvedő gyerek táborozhatott, az ország minden területéről érkeztek gyerekek, összesen 15 megyéből. Ezekben a megyékben a Yuppi tábor szoros kapcsolatot tart az ottani kezelőorvosokkal, ezen kapcsolaton révén jelentkezhetnek a gyerekek a rendezvényre.

Ami az egészségesek privilégiuma

A gyerekek számára ez a tábor volt az a hely, ahol a megtapasztalt élmények által eljutottak a felismerésre, hogy számukra is lehetségesek azok a dolgok, amelyekről eddig azt hitték, hogy csak az egészséges gyerekek privilégiuma. „Egy dolog mindannyiunk számára hasonlóan fontos volt: hogy itt a keretek, a határok nem lezárnak, hanem megnyitnak, mert a tábor zárt területe a lehetőségek nyílt színtere” – írták a szervezők. Július elején az onkológias és izületi betegségben szenvedő gyerekek orvosi felügyelet mellett másztak magaskötélpályán, kenuztak, íjászkodtak csakúgy, mint július második felében és augusztusban a diabéteszes gyerekek. Ők ezen programok mellett két gyönyörű ló hátán ülve érezhették azt, hogy teljesen biztonságban vannak, mert legyőzve a saját határaikat és félelmeiket, kapcsolatot teremtettek egy náluk sokkal nagyobb élőlénnel, akiben megbíztak. A gyerekek egy része már harmadik és egyben utolsó alkalommal vett részt a Yuppi táborban. Évről évre egyre magabiztosabban térnek vissza és mesélnek arról, hogy a hétköznapi életben is

• **Felhőtlen vidámság.** A mezősályi táborhelyen az ország minden részéből érkező beteg gyerekek vettek részt az élményterápiában

bátrabbak, aktívak, kirándulni járnak a kortársaikkal, sportolnak. Az élményterápia lényege, hogy a gyerekek önbizalma növekedjen, és ezáltal számukra új dolgokat merjenek kipróbálni, új kihívásokkal merjenek szembenézni.

„Egy dolog mindannyiunk számára hasonlóan fontos volt: hogy itt a keretek, a határok nem lezárnak, hanem megnyitnak, mert a tábor zárt területe a lehetőségek nyílt színtere – írták a szervezők.”

Lelkes önkéntesek

Az élményterápia jól képzett önkénteseknek köszönhetően valósult meg, akik tavasszal és a táborok előtt képzéseken vettek részt, így felkészülten várták a gyerekeket. A táborok továbbra is kétnyelvűek, románul és

magyarul zajlottak, az idén román ajkú önkéntesek is jelentkezhetek. Az önkéntesek csapatához tartoznak azok a szakorvosok, egészségügyi asszisztensek, akiknek jelenléte és munkája nélkülözhetetlen a táborban. Ők azok, akik fehér köpeny nélkül, mindig mosolyogva figyelnek a gyerekekre. A nyári táborokba ellátogattak azok a támogatók is, akiknek anyagi segítségével létrejöhettek a rendezvények. Különleges meglepetést szerzett Katona Alpárnak és Szénási Zoltánnak, a Rupicapra Sport Klub futóinak látogatása, akik 210 kilométert szaladtak a Nyugati-Kárpátokban. A sportolók akciójukkal adományokat gyűjtöttek az ingyenes táboroztatáshoz. Ellátogattak a táborba a Catwalk szépségszalón munkatársai is, akik bevezették a fiatalokat a hajápolás titkaiba. A szépségszalón tavasszal ajánlotta fel a gyerekek ingyenes táboroztatására egy teljes napi jövedelmét.

A szervezők 2017-re újabb meglepetésekkel teli táborokat ígérnek. További információk László Zsuzsától kérhetők a zsuzsa@yuppicamp.ro címen vagy a 0749115191-es telefonszámon.

Interjú Makai-Bölöni Judit nagyváradi könyvtárossal

„Jó érzéssel indulnak innen felfedezni a világ összes könyvtárát”

– *Életének fontos részét képezi az olvasás, így nem csoda, hogy a könyvtárosi pályát választotta. Hogyan lett könyvtáros?*

– Még iskoláskoromban történt, miután sorozatos orvosi műhibák miatt fel voltam mentve a mezőgazdasági munka és a Ceaușescu-várások alól. Ilyenkor több héten át az iskolai könyvtárban kellett segédkezni. A könyvtáros néni királynőként üldögélt, és én végeztem a tulajdonképpeni munkát. Elmondhatjuk tehát, hogy a könyvajánlást elég korán kezdem.

– *Mivel tudja ösztönözni a gyermekeket arra, hogy könyvet vegyenek a kezükbe?*

– Az olvasás szeretét az ember ott-honról hozza. Az a véleményem, hogy a gyermekek nagy része szeret olvasni. Akinek nem tudok regényt a kezébe adni, azoknak elárulok irodalmi pletykákat, érdekességeket, verseket olvasok fel szünetekben, amiket kénytelenek végighallgatni. Ugyanakkor amit igazán nehezek ítélek meg az az, hogy a fiatalok jó könyvet olvassanak.

– *Miért? Milyen a jó könyv?*

– A jó könyv kikapcsolódást nyújt, szórakoztat, pihentet, példát mutat, gyönyörködtet, újat mond, ismereteket közöl, összefüggéseket tár fel, igazolja az elképzeléseinket, és erőt ad. És bár mindez csak papírból és nyomdafestékből épül fel, nagyon is megerősíthet minket: fogódzót ad, viszonyítási alapot, segít feltöltődni, és észrevétlenül okosabbakká és bölcsőbbekké válunk. Szeretek könyvet ajánlani bárkinek, de nem erőltetem rájuk az én kedvenceimet, biztatom őket, hogy bátran csukják be a könyvet bármikor. Sok népszerű író az amerikai átlagpolgároknak ír eléggé kiszámíthatóan, a nagyon izgalmas cselekményen kívül nincs túl sok közölnivalójuk. Minden ilyen könyv egy másik világba helyez át, egy virtuális, idegen világba, ahol csak az számít, ami történik, a gyönyörködtetésre, a megerősítésre, az összefüggésekre nincs idő. A pörgős események sorozata ellentétben áll az olvasó unalmas iskolai hétköznapijaival, de nincs feltöltődés, nincs bölcsőbbé válás, csak unaloműzés-képpen fogyasztotta, amíg tartott. Az ilyen könyveknél az első pár oldal elolvasása után bárki ki tudja következtetni a folytatást, a könyv végét.

– *Hogyan segítik egymás munkáját az irodalomtanárokkal?*

– Időnként megkérnek arra, hogy rendhagyó irodalomórákat tartsak a könyvtárban. Ilyenkor arra töreksem, hogy a diákok érezzék, hogy van közük a szöveghez, megszólítja őket.

A tankönyvben lévő száraz adatokat közösen egészítjük ki színes információkkal, amik azt az érzést keltik bennük, hogy bennfentessé válnak egy addig idegennek, távolinak tűnő témában. Biztatom őket arra is, hogy használják az internetet, az okostelefonokat, lássák annak eszközjellegét. Keresgélünk, kötetekből olvasunk fel, művészeti albumokat lapozgatunk, és ha van ötlet, zenei aláfestést is találunk.

– *Mi a véleménye a kötelező házi olvasmányokról? Össze tudna állítani egy olvasmánylistát?*

– A kötelező házi olvasmányoknak abban látom értelmét, hogy legyen egy közös olvasmányélmény, egy közös tudásalap, de én fontosabbnak tartom, hogy nyitott szívvel fogadjuk a megismert művet. Az, hogy valami kötelező, nemcsak a gyerekekből, belőlünk is ellenérzést vált ki. Nem az irodalomtörténeti szempont kell a centrumban álljon, hanem az egyéni élmények, amelyet magunkra és a környezetünkre vonatkoztatva tudunk elemezni, ezáltal a bennük lévő érzésekről és gondolatokról közösen el tudunk beszélgetni nyitottan, érvekkel alátámasztva.

Minden nép irodalmában megtalálhatók azok az alapművek, amelyeket nem lehet, nem szabad kihagyni. Így van ez a magyar irodalommal is, ahol megvan az a néhány prózaíró, akiket vétek lenne nem elolvasni. Lázár Ervin, Janikovszky Éva, Bálint Ágnes, Fodor Sándor, Méhes György, Szabó Magda, Mikszáth Kálmán, Gárdonyi Géza, Kosztolányi Dezső, Örkény István, Dallos Sándor, Petőcz András, Gerlóczy Márton, Grecsó Krisztián, Esterházy Péter és végülis nem is lehet abbahagyni, annyira gazdagok vagyunk.

Az 5–6. osztályosoknak a következő szerzőket szoktam ajánlani: Berg Judit, Darvasi László, Böszörményi Gyula, Varró Dániel, Erich Kastner, J. K. Rowling, Roald Dahl, Mark Twain, Lemony Snicket, C. S. Lewis, Peter Freund, Christine Nöstlinger, Michael Ende, James Matthew Barrie, A. A. Milne, Tolkien, Jack London, Karl May.

• **Makai-Bölöni Judit:** „A jó könyv fogódzót ad, viszonyítási alapot és erőt.”

Makai-Bölöni Judit a nagyváradi Ady Endre Líceum könyvtárosa, de az egész várost ő látja el olvasnivalóval. Nem a klasszikus értelemben vett könyvtárosként kell elképzelni, ő ennél sokkal többet nyújt: meghallgat, útba igazít, figyelmeztet, biztat, partnere mindenkinek, segít döntéseket hozni. Makai-Bölöni Judit – vagy ahogy sokan, ismerik, Cseresznye – tanulmányait a Szilágy megyei Mocsolyán kezdte, hetedik osztályos korától a zilahi Ady Endre Líceumba került, ahol 1986-ban leérettségizett. Egyetemi éveit Kolozsváron töltötte, majd 1993-ban Nagyváradra költözött, ahol a helyi Ady Endre Líceum könyvtárosaként kezdett dolgozni. Mind a mai napig itt dolgozik.

Hetedik osztály környékén megtorpan az olvasási kedv, de ez életkori sajátosság. Aki pedig továbbra is kedvtelésből olvas, abból válik igazi olvasó. Dumas, Brontë nővérek, Jane Austen, Daniel Keyes, Robert Merle könyvei, Peter Marshall, Dosztojevszkij, Bulgakov, és a német irodalom nagyjai úgy, mint Thomas Mann, Kafka, Günther Grass, Heinrich Böll, Elias Canetti, Dürrenmatt, Hesse. Aztán Kurt Vonnegut, aki már átvezet az amerikai irodalomhoz, mert ugyanannyira német, mint amennyire amerikai. És akkor Hemingway, Doctorow, Irving, Pirsing, Heller; innen pedig már csak egy ugrás Dél-Amerika: Garcia Marquez, Cortázar és Borges.

– Mit tekint könyvtárosi munkájában a legnagyobb kihívásnak, illetve mi az, amire a legbüszkébb hivatásában?

– Kezdeném a nehezebb részével, ami nekem is óriási fejfájást okoz néha. Sok diák jön hozzám szünetekben, órák után, hogy megmutassa legújabb írását. Az esetek nagy részében azt szeretnék, hogy ezek a művek kötet formájában megjelenjenek, hiszen szívüket-lelküket beledták abba, hogy szerzeményük minél teljesebb, jobb és olvasmányosabb legyen. Ugyanakkor sajnos nem minden írás nyomdaképes még akkor sem, ha a tanuló a legjobbat hozza ki magukból. Ilyenkor nagyon törekednem kell arra, hogy úgy tálaljam számukra a véleményem, hogy ne vegyem el egy életre a kedvüket az írástól, ugyanakkor megértsék azt, hogy terápiás céllal folytassák az írást, és hogy az erre fordított idejüket inkább szenteljék az olvasásnak.

A kérdés második felére válaszolva: arra vagyok a legbüszkébb, hogy diákjaink megszeretik a könyvtárat. Az oktatásban nagyon sok minden elhangzik, de könyvek nélkül, gyors rákeresések nélkül szaporodnak a tisztázatlan fogalmak. A könyvek azért vannak, hogy segítsenek nekünk egyéni munkánkban, a könyvtáros pedig azért van, hogy segítsen az elakadásokban vagy a megfelelő könyv kiválasztásában. Diákjaink, amikor adysok lesznek, részt vesznek egy könyvtárhasználati alapképzésen, amire építhetnek, ki-ki érdeklődési körének megfelelően. Megtanulják, hogy nincs rossz kérdés, és hogy a megszerzett tudás az egyetlen biztosan maradandó dolog. Senki sem téved el a könyvtárban, aki tudja az ábécét, és végülis mást sem teszünk az életben, mint keresünk, keresünk... Sok diákunk mondja, hogy ebben

a közegben könnyebben megy a tanulás, dolgozatokra, versenyekre szívesen készülnek fel itt, mert mindent megtalálnak. Mivel otthonosan érezték magukat ebben a könyvtárban, magabiztosan és jó érzéssel indulnak innen felfedezni a világ összes könyvtárát.

– Mennyit változott a diákok könyvek iránti érdeklődése az elmúlt 23 év során?

– Könyvtárosi pályafutásom elején még elég sok tudományos könyvet kértek tőlem a diákok, amely ma már szinte teljesen megszűnt, hiszen a tudományt

„Az, hogy valami kötelező, nemcsak a gyerekekből, belőlünk is ellenérzést vált ki. Nem az irodalomtörténeti szempontnak kell a centrumban állnia, hanem az egyéni élményeknek, amelyeket magunkra és a környezetünkre vonatkoztatva tudunk elemezni.”

nem lehet papíralapon követni. Ugyanez a helyzet a lexikonokkal is, mivel az érdemi információk ma már az interneten is fellelhetők néhány kattintással. A különböző internetes könyvajánlók, kedvenc bloggerek pozitív hatással vannak a gyermekekre, hiszen a saját korosztályuktól jobban elfogadják egy-egy ajánlást, mint az idősebb nemzedéktől. Úgy vélem, hogy a diákok számára továbbra is menő dolog a szünetekben könyvvvel a kezükben a folyosón sétálgatni.

– Mi a véleménye az e-könyvekről összehasonlítva a nyomtatott könyvekkel?

– Mindkettőnek vannak pozitív és negatív tulajdonságai. Az e-könyvek sokkal olcsóbbak és végülis praktikusabbak, mint a nyomtatottak, van saját fényük, emellett a nyaralásra sem kell tíz könyvet magunkkal cipelni ahhoz, hogy kellemesen töltsük el az időt, elég letölteni azokat a digitális olvasónkra.

Ennek ellenére én a nyomtatott könyvet pártolom. A digitális könyvnek nincs formája, súlya, állandósága. Mert olvashatok Jókait akár pdf-formátumban is, de nem tudom komolyan venni. Szinte kihívom a sorsot, várom, hogy hol konfliktusodott bele valaki a szövegbe, egy-egy szerintem oda nem illő mondat esetében megkérdőjelesem a hitelességet és

az állandóságot. Mert kézbevehetetlen, megfoghatatlan.

– Mit gondol az olvasás szerepéről a hétköznapiakban?

– Olvasó emberek vagyunk. Reggeltől estig olvasunk. Olvassuk a figyelmeztető jeleket, a közlekedési táblákat, a kezelési útmutatókat, a karmester mozdulatait, a rendőr forgalomirányítását, a futballbíró kézmozdulatait, a rangjelzéseket, az autók logóit. Olvasunk egymás gesztusaiból, egymás szeméből. És elolvassuk a feliratokat az épületeken, valamint a könyvek gerincét is elolvassuk.

És máris a könyvespolcnál vagyunk: már egészen kicsi korunkban is az állandóság, a biztonság érzetét nyújtja egy könyveszekrény. Amikor pedig már egymás mellé illesztjük a betűket, biztosak vagyunk abban, hogy az összeset el fogjuk olvasni, hisz csak ránk várnak. Türelemesen. Ezért a barátunk a könyv. Mert türelmes, mert hű hozzánk, mert csak a miénk, mert a könyvtől soha nem kapunk negatív visszajelzést: nem korhol minket azért, hogy miért csak most – hiszen mindennek oka van: valami – számunkra is érthetetlen ok miatt – pont most és pont ezt a könyvet vesszük le a polcra. Ahogy a testünk ápolására is mindennap jut időnk, ugyanúgy a lelkünk kényeztetése sem maradhat ki a mindennapokból. Mert az olvasás a legfőbb örömforrás. Időnk pedig arra jut, ami fontos nekünk.

Mert képzeljétek el, milyen jó télen a faropogás zenéjére a kandalló előtt egy mély fotelba húzódva olvasni Eric Knight Légy hű magadhoz című regényét, vagy Oravecz prózaverseit, vagy milyen jó tavasszal a rügyfakadás indulójára szerelmesen Shakespeare-sonetteket vagy Márton Evelin Macskamézét olvasni; jó egy nyári zivatarban behúzódva Faludy Villon-átköltéseiben megmártózni, a strand kánikulájában Bohumil Hrabalt vagy Dragomán Györgyöt olvasni; jó ősszel a jól ismert zajokban a kora esti lámpafénynél Káli István Bibor című könyvét olvasni vagy Ady fájdalmas vágyódásait az elérhetetlen asszonyok iránt és jó most is verset olvasni: Pilinszkyt, Kányádít, Áprilyt, Dsidát, Horváth Imrét, Ancsel Évát, Szabó T. Annát vagy Szilágyi Domokost. Szóval nyissuk ki a könyvet. Jó olvasást!

SZATMÁRI BENCE

Franz Kett pedagógiája: testi-lelki-szellemi egység (2.)

Bár a világ több országában is működik Kett-intézmény, a módszer kidolgozója tavaly júniusig nem tartott képzést Magyarországon. Ekkor a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola szervezésében néhány erdélyi pedagógus is részt vehetett az álta-

la vezetett intenzív kurzuson. Majd decemberben – a Nagyvárad Római Katolikus Püspökség és az egyházmegyei Katekétikai Központ szervezésében – Franz Kett Váradra is eljött. Mindkét képzés alapos betekintést nyújtott az idős, de szellemileg rend-

kívül friss valláspedagógus életről, emberről, Istenről, nevelésről vallott szemléletébe. Kett a konkrét tapasztalattal kezdi témafeldolgozásait, innen vezet tovább a szimbólumok világába, amelyek képesek kifejezni azt is, amire a szavak nem alkalmasak. A szimbolikus ábrázolás a résztvevők által megalkotott padlóképek, a tánc és a személyközi kontaktusteremtés játékos módozatain keresztül történik. Ebben a beszéd is szerepet játszik, akár csak a test megtapasztalása és az összes érzékszerv tudatos használata. Így juttatja el a gyermeket a kimondhatatlan isteni misztériummal való találkozáshoz.

Az alábbi beszélgetés, amelynek első részét májusi lapszámunkban olvashatták, a pécsi képzés alkalmával készült.

„Mindenki még több nyereségre tesz szert”

– A foglalkozások során mozgásos, táncos elemeket is használ. Ezeknek milyen szerepük van?

– A tánc a kommunikáció, a kapcsolat, a viszony egy formája. Ebben a pedagógiában központi helye van a viszonyrendszereknek. Martin Buber, aki számunkra nagyon fontos személyiség, sokat beszél az én-te és az én-az viszonyról. Én az én-te kapcsolatban valósulok meg, tehát a te-vel szemben jövök létre. Az én-az viszony inkább tárgyakhoz, azok felhasználásához kapcsolódik. Az én-te személyes: én értékelek, figyelek, törődök, hagyom magam megérinteni a másokban lezajló folyamatok által. Nem mások által felhasznált valami vagyok. Ma sajnos az én-az viszony nagyon hangsúlyos. Mindenki használ, felhasznál, alkalmaz, még több nyereségre tesz szert, még több pénzt csinál. Mi nem akarjuk kiátkozni az én-az viszonyt, mert tudjuk, hogy az is fontos azért. Martin Buber azt mondja: én-az kapcsolat nélkül nem tudunk túlélni. Az én-te viszony nélkül pedig nem tudunk ember lenni. Fontos, hogy ne játsszuk ki egymás ellen ezeket, hiszen mindkettő egyforma súlyú.

– Alkalmazható-e ez a pedagógia az óvodán, illetve az alsó tagozaton túl is?

– Ez a pedagógia minden életkor számára alkalmazható, ám minél nagyobb korosztálynál alkalmazzuk, annál több reflexióra van szükség. A kisebb gyerekeknél sokat kell cselekedtetni. Minél nagyobbak a gyerekek, annál több helyet kell adni a gondolkodásnak. A képbeszéd viszont nagyok és kicsik számára egyaránt alkalmas. Ugyanígy a testbeszéd is. Azt viszont figyelembe kell venni, hogy a kamaszok nem szívesen akarnak bármit is csinálni a testükkel. Ugyanígy a nagyon intellektuális típusú emberek sem. Ezeket szem előtt kell tartani.

„A jelenlét, az élet örömét akarjuk felébreszteni”

Nagy Apollónia, szerzetesi nevén Andrea nővér a székelyudvarhelyi Nardini óvoda pedagógusa. Nyolc éve dolgozik óvónőként, azóta alkalmazza a Kett-módszert. Az alábbiakban ezzel kapcsolatos tapasztalatait osztja meg.

– Az óvoda a gyermekkori szocializáció egyik színtere. Tehát biztosítani kell azokat a kedvező körülményeket, amelyekben a gyermek ki tudja bontakoztatni magát. Az óvodában elsősorban – gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve – a játék az a tevékenységforma, amelyben a gyermek minden képessége fejlődik. Együttműködik, szerepeket vállal, kompromisszumokat köt, gyakorolja az együttélés szabályait. Az óvodai tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerülnek a cselekvést segítő és a szemléltre épülő módszerek. A Kett-módszerrel olyan tartalmakat és témákat dolgozunk fel, amelyek által a pedagógiai munkánkat is megvalósítjuk. Ezek a tartalmak két nagy életkörforgás köré csoportosulnak: a természet és az egyházi év körforgása köré, de mindkét tartalomban jelen van a vallásos dimenzió. A gyermek személyes léte, testi-lelki-szellemi egysége, a környező világgal való kapcsolata minden témára vonatkoztatva megjelenik. Olyan eljárásokkal dolgozunk, amelyek a csoport érzékenységeinek fejlesztését célozzák meg, asszociálás és képzetalkotás révén valósulnak meg, a tartalmak elképzelésére, megjelenítésére irányulnak, a testbeszéd lehetőségeit ragadják meg, és a hangszerek, az ének és a tánc segítségével még erőteljesebbé tehetik a pedagógiai folyamatot. Nagy hangsúly kerül a szimbólumokkal, jelképekkel történő

szemléltetésre is. A Kett-módszer segítségével elvont témákat és tartalmakat – mint például a barátság, a szeretet és a bizalom – is könnyedén fel lehet dolgozni. Az eszközök egyszerűek, természetes anyagokból vannak, felhasználásuk a gyermekek fantáziájára és elképzelésére van bízva.

Ki merem jelenteni, hogy ez a jelenlét pedagógiája, hisz a gyermekben a jelenlét, az élet örömét akarjuk felébreszteni: „Jó, hogy itt vagyok, jó, hogy vagyok, jó, hogy élhetek. Az életemnek értelme van.” Ugyanakkor képessé szeretnénk tenni a gyermekeket arra, hogy kapcsolatokat építsenek a külvilággal, embertársaikkal, de ugyanakkor önmagukkal is, hogy megismerjék önmagukat, és képesek legyenek kapcsolatba kerülni Istennel is.

„Olyan eljárásokkal dolgozunk, amelyek a csoport érzékenységeinek fejlesztését célozzák meg, asszociálás és képzetalkotás révén valósulnak meg, a tartalmak elképzelésére, megjelenítésére irányulnak.”

Az önismeret pedagógiája is egyben, hiszen segíteni akarjuk a gyerekeket, hogy választ tudjanak adni a következő kérdésekre: Ki vagyok én? Kivé kell válnom? Milyen feladataim vannak emberként?

Ez a módszer pozitív képekkel dolgozik, amelyek reményteljes jövőképet alkotnak, és gyógyító erőket mozgatnak. Mindannyian tudjuk, hogy manapság a médiában bemutatott rajzfilmek tele vannak erőszakkal és negatív hősökkel. A negatív és sokszor romboló képek elensúlyaként, amelyek a lelket megsebezik, megpróbálunk pozitív és gyógyító képeket építeni a gyerekekkel.

A gyerekek számára nagy örömet jelent ez a módszer, lecsendesednek, és az agresszív megnyilvánulásaik visszafogottabbakká válnak. Megtaníthatjuk őket, hogy az erejüket, energiájukat ne mások megbántására, ne rombolásra használják, hanem a közösség megvédésére, mások és önmaguk javára. Általa az óvónők újra és újra felfedezhetik munkájukban az örömet, mert láthatják, hogy ez az út a gyermekek számára is jó. És nemcsak a gyermekek

száma önismeret, hanem a nevelők, az óvónők számára is. Ugyanakkor felnőtteknek, gyerekeknek egyaránt maradandó élményt nyújt, mert játékosan aktivizál, fejleszti a képzelőerőt, és teljes mértékben személyközpontú.

Sokszor tapasztaltam a tevékenységek során, hogy a módszer különösebb fegyelmelés nélkül le tudott csendesíteni egy hangosabb gyermekcsoportot, és más napköziotthonokba járó gyerekek is nyitottak voltak a játékos gyakorlatokra, kíváncsian és csillogó szemekkel vettek részt például egy mesefeldolgozásban, egészen új élményekkel gazdagodva. Az egyik tevékenység során Szent Erzsébet legendáját dolgoztuk fel, melynek során egy élő rózsát adtam a gyerekek kezébe, ezt kellett megfigyelni, megtapintani, megérezni az illatát. Számomra különös élmény volt látni a gyerekek arcán a belső összeszedettséget, meghittséget, a gyermeki, őszinte rácsodálkozást és azt, hogy milyen tapintattal, tisztelettel adták egymás kezébe a rózsát.

Meghatározó pozitív élményeim közé tartozik egy régi óvodásom beszámolója, aki elmesélte, hogy óvodáskori emlékei között nagyon megmaradt, amikor eljátszottuk Szent Márton történetét, és ő volt a katona a legendából, aki kardjával kettévághatta díszes köpenyét, hogy odaadja a koldusnak.

A szülők visszajelzései alapján a gyerekek hazaviszik a kettes foglalkozáson tapasztaltakat, hiszen otthon kendőket kérnek szüleiktől, és ugyanúgy ki-raknak, díszítenek, megünneplik kisebb testvéreikkel a születésnapokat.

A módszer során alkalmazott eszközök, anyagok egyszerűek, legtöbbjük természetes anyagokból készült, amelyet könnyen be lehet gyűjteni például egy erdei séta alkalmával (termények, magok, szárított virágok, apró kavicsok, tobozok). Találkoztam már olyan óvodapedagógusokkal, akik a Kett-módszer megismerése óta gyűjtöttek színes gombokat, fapálcikákat, különböző terményeket, csigákat, kagylókat, terményeket, és örömmel mutatták eszközugyűjteményüket. Tehát nem lehetetlen!

(A májusi lapszámunkban megjelent írás második, befejező része.)

OZSVÁTH JUDIT

Nem lesznek új kiadványok a negyedikesek asztalán – A 11–12. osztályosok még reménykednek

Idén is késhetnek a tankönyvek

Idén sem lesznek meg tanévkezdésre az új tankönyvek, ezúttal a negyedik osztályosoknak kell kiadványok nélkül kezdeniük az iskolát, de fennáll a veszély, hogy a 11. és 12. osztályosoknak premierként biztosított ingyentankönyvek sem készülnek el időre.

A negyedik osztályosoknak beígért új tankönyvek – akárcsak az előző években az elsős, második és harmadikos társaiké – a későn meghirdetett közbeszerzési eljárás miatt késnek. Mircea Dumitru oktatási miniszter a News hírügynökségnek elismerte, hogy ezek semmilyen körülmények között nem készülhetnek el a szeptember 12-i tanévkezdésre. A hírügynökségnek augusztus végén adott interjúban a tárcavezető elmondta: nem tudnak új tankönyveket biztosítani a negyedikeseknek, mivel a kiadványok elkészítésére kiírt versenytárgyaláson súlyos visszaélések történtek. Mint mondta, a miniszterelnöki hivatal ellenőrző testülete által készített, hozzá pár nappal korábban eljutott jelentés szerint többször is megszegték a licitekre vonatkozó előírásokat. A rendellenességek miatt menesztették a versenytárgyalást szervező Országos Felmérő- és Vizsgaközpont (CNEE) elnökét, Cristian Mirescut, aki egyébként egy bukaresti könyvkiadónál dolgozik. Ezt követően került sor a vesztes kiadók által benyújtott óvásk elbírálására, a hosszadalmas eljárás miatt pedig a beígért új tankönyvek 2016/2017-es tanév kezdetére nem juthatnak el a negyedikesek asztalára.

Mircea Dumitru egyébként arról is beszámolt, hogy az illetékes testület a tankönyvekre vonatkozó licitek hatékonyabbá tételére is több javaslatot tett, többek között az ajánlatok titkosítására vonatkozó előírás szigorítását ajánlotta. A tanügyminiszter elmondta, az észrevételek és javaslatok mentén kivizsgálják az ügyet.

Megkésett premier?

Késéstől tartanak a pedagógusok a 11. és 12. diákok számára beígért

ingyentankönyvek esetében is, melyeket idén premierként harangozott be a minisztérium: a rendszerváltás óta ugyanis még nem fordult elő, hogy a végzős évfolyamok bérmentve jussanak tankönyvekhez. Bár a szaktárca augusztusban megkötötte a szerződéseket a könyvkiadók képviselőivel, és ebben az is szerepel, hogy ezek már tanévkezdésre a diákok asztalán lesznek, a pedagógusok szkeptikusak a határidő betartását illetően.

Király András oktatásügyi államtitkár a sajtónak elismerte, hogy eléggé szűkös az idő a tankönyvek elkészítésére, azonban eredménynek nevezte, hogy sikerült szerződésbe foglalni, hogy

„Nem tudnak új tankönyveket biztosítani a negyedikeseknek, mivel a kiadványok elkészítésére kiírt versenytárgyaláson súlyos visszaélések történtek. A miniszterelnöki hivatal ellenőrző testülete által készített jelentés szerint többször is megszegték a licitekre vonatkozó előírásokat.”

a kiadóknak időben, azaz a 2016/2017-es tanév kezdetéig el kell juttatni a tanintézetekbe a hárommillió tankönyvet. Az államtitkár arról is beszámolt, hogy a 27 millió lejes megrendelésben magyar nyelvű tankönyvek is szerepelnek, szerinte valamennyi magyar nyelvű iskolának jut majd magyar nyelvű tankönyv. Mint rámutatott, a tankönyvek szerkesztésekor az érettségi követelményeket is figyelembe vették, így újabb, a záróvizsga szempontjából releváns fejezetekkel sikerült bővíteni a kiadványokat. „Úgy gondolom, hogy korrekt eljárás volt a minisztérium részéről, kiváló munkát végeztek a kollégák, és volt idő a tankönyvek kiegészítésére is” – értékelte a lapnak Király András.

Hiába sürgették

Az államtitkárral ellentétben a pedagógusok kevésbé derűlátók, nem bíznak abban, hogy a kiadványok időben megérkeznek az iskolákba. „Remélem, hogy időben megérkeznek a tankönyvek. Ami biztos, hogy a megrendeléseket időben elküldték az iskolák” – nyilatkozott korábban Ștefan Someșan Maros megyei főtanfelügyelő.

Ellenben Cristian Gresanu, a Romániai Könyvkiadók Egyesületének elnöke a Digi24 hírtelevízióknak maga is beismerte, nem hiszi, hogy a tankönyvek szeptember 10–15-éig eljuttanak a tanintézetekbe, mivel sok időbe telik a papír beszerzése, a nyomtatás és a szállítás is. Korábban a tankönyvek nyomtatására szakosodott Coresi nyomdák erdélyi igazgatója, Mircia Giurgiu felszólította a szaktárcát, hogy július végéig utalja ki a 11. és 12. osztályos tankönyvek nyomtatásához szükséges pénzt, különben tanévkezdésre kiadványok nélkül maradnak a diákok; erre az általa jelzett határidőig nem került sor.

A nyomdászok képviselői június végén a minisztériumhoz intézett nyílt levelükben arra is felhívták a figyelmet, hogy a szaktárca túl alacsony áron kéri a tankönyvek kinyomását, így az ezzel foglalkozó nyomdákat a csőd veszélye fenyegeti. A nyílt levélben többek között arra is rámutattak, hogy a szaktárca immár három éve képtelen időben eljuttatni a tankönyveket a diákok asztalára, mivel rendszeresen későn adja le a rendelést.

A rendszerváltás óta eltelt 26 évben egyébként az állam nem biztosított ingyentankönyveket a 11. és 12. osztályosoknak, a végzős évfolyamok saját költségükön kényszerültek beszerezni ezeket. Bár az állam ötvenöt lejt visszatérített a diákoknak, ez az összeg a megvásárolt tankönyvek árának felét sem fedezte.

PAP MELINDA

A 2016–2017-es tanév szerkezete

Az évnyitó ünnepségeket szeptember 12-én tartják. A 2016–2017-es tanév 35 oktatási hétből áll, az első félévben 18 héten keresztül zajlik oktatási tevékenység. Az első félév 2017. február 3-áig, a második február 13-ától június 16-áig tart. Az elemések és az óvodások számára október 29. és november 6. között lesz egyhetes vakáció, a nagyobb diákok a téli vakáció alatt, december 17. és 2017. január 8. között pihenhetnek meg először. A félévi vakáció február 4–12. között lesz, tavaszi vakációt április 19–30. között kapnak a diákok, míg a nyári szünidő június 23-án kezdődik, és szeptember 10-éig tart. Az Iskola másként program időpontjáról a tanintézetek döntenek, az öt egymást követő munkanapon zajló foglalkozásokra különböző időpontokat javasol a minisztérium, ezek közül választhatnak. Az óvodások és elemések november 21. – december 2., 2017. február 27. – március 31. vagy 2017. május 15. – június 9. között szervezhetik meg az iskolán kívüli programokat. Az általános iskolák, középiskolák, valamint szakiskolák és posztliceumok az október 17. – december 2., 2017. február 27. – március 31. és 2017. május 15. – június 9. közötti időszakokból választhatnak. A tanév szerkezetét lezáró rendeletében a szaktárca felhívja a figyelmet, hogy az Iskola másként program tevékenységei nem eshetnek egybe a félévi dolgozatírással.

Gyengén teljesítettek a póttérettségizők

A vizsgázó diákoknak alig 24 százaléka szerzett átmenő jegyet az idei póttérettségien az óvások előtti eredmények szerint. Az oktatási tárca az Agerpres hírügynökség által ismertett közleménye szerint az augusztus 16. és 26. között lezajlott póttérettségien közel 35 ezren jelentek meg, a vizsgázók közül 8300-nak sikerült érettségi oklevelet szereznie. Az őszi megmérettetésre azonban jóval többen, 42 ezren iratkoztak be, azonban közel nyolcezren nem jelentek meg, 92 diákot pedig család miatt kizártak – ők nem vehetnek részt az érettségi következő két szesszióján, és korábbi átmenő jegyeiket is törlik. A sikeresen vizsgázók közül 6100-an idén végezték el a ti-

zenkettedik osztályt. A szaktárca közlése szerint az őszi megmérettetésen egyetlen diák sem szerzett maximális, 10-es jegyet. Az idei póttérettségien az erdélyi megyék közül Fehér megye teljesített a legjobban, itt az átmenési arány 35,27 százalékos volt, a sorban Brassó megye következik, ahol a diákok 31,57 százaléka szerzett oklevelet. A leggyengébb eredményt Szatmár megyében regisztrálták, ahol a sikeresen vizsgázók aránya a 20 százalékot sem érte el. Hargita megyében a póttérettségizők 29,20 százaléka szerzett oklevelet, a vizsgára beiratkozott 800 diákból 680-an jelentek meg a megmérettetésen. A tavaly augusztusi megmérettetésen az óvások előtti átmenési arány országos szinten 24,1 százalékos volt.

Több pénz jutott az oktatásnak

Az oktatási rendszer támogatása prioritást élvez az idei első költségvetés-kiegészítésben, emellett az egészségügyre, valamint a szociális hálóra fordít több pénzt a kormány – közölte Dacian Cioloș miniszterelnök augusztus közepén, azután, hogy a kabinet elfogadta a költségvetés módosítását. Az augusztus 10-i kormányülést követő sajtótájékoztatón a kormányfő elmondta, hogy az oktatás valamivel több, mint egymilliárd lejes támogatást kapott, ebből többek között a pedagógusok béremelésével járó többletkiadásokat fedezik.

Tanszercsomag a hunyadi előkészítőseknek

Tanszercsomagot biztosít az RMDSZ Hunyad megyei szervezete és a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) megyei kirendeltsége azoknak az előkészítő osztályosoknak, akik magyar nyelven tanulnak a dél-erdélyi megyében. A programmal ösztönözni szeretnék a magyar és etnikailag vegyes családokat, hogy a magyar oktatást válasszák csemetéik számára. „Az RMDSZ Hunyad megyei szervezetének prioritásai között mindig is első helyen állt az anyanyelvű oktatás támogatása, viszont egyre nagyobb kihívásokkal nézünk szembe, mert a demográfiai adatok nem alakulnak kedvezően. Éppen ezért minden lehetőséget megragadunk, hogy a magyar

családokat, de a vegyes családokat is meggyőzzük a magyar nyelvű oktatás előnyeiről” – közölte Winkler Gyula EP-képviselő, az RMDSZ Hunyad megyei elnöke. Emlékeztetett, hogy az RMPSZ-szel közösen évek óta minden tavasszal beiskolázási kampányt indítanak, most pedig ezzel az új programmal próbáljuk még vonzóbbá tenni a magyar oktatást. „Reméljük, hogy az előkészítősek számára szebbé tesszük a tanév első napját, de a szülők válláról is részben levesszük az iskolakezdéssel járó anyagi terheket” – tette hozzá. Csatlós Zsófia, az RMPSZ Hunyad megyei vezetője rámutatott, hogy más megyékben, köztük Arad és Beszterce-Naszód megyében már korábban elindították a programot, és pozitív visszajelzéseket kaptak a pedagógusok és szülők részéről. Hunyad megyében öt helyen folyik magyar oktatás általános iskolai szinten, Déván, Vajdahunyadon, Szászvároson, illetve a Zsil völgyében Petrozsényban és Lupényban. Máthé Márta főtanfelügyelő-helyettes szerint a megyében magyar tagozaton várhatóan hatvan kisdíák kezd az iskolát. A dél-erdélyi megyében közel kilencszáz gyermek tanul magyar nyelven, óvodától érettségig. A tanszercsomag munkafüzeteket és az előkészítő osztályban használt tanszereket tartalmaz hetven lej értékben, szakemberek szerint ez a szükségletek mintegy felét fedezi. A megyében több önkormányzat is fontolgatja, hogy hasonló programot indít.

Tanszertámogatás Arad megyében is

A tavalyi kezdeményezés sikerén felbuzdulva idén is tanszerekkel támogatja a magyar nyelven tanuló előkészítő osztályosokat az RMDSZ Arad megyei szervezete és a Pro Identitas Egyesület. „A kezdeményezés része az RMDSZ beiskolázási kampányának, és ezzel is ösztönözni szeretnénk azt, hogy a magyar családok az anyanyelvű oktatást válasszák gyermekeiknek. Csak akkor maradhat fenn egy közösség, ha az új nemzedék anyanyelvén tanul, ezt úgy segítjük elő, ha gyermekeinket magyar óvodába, iskolába íratjuk” – fogalmazott a támogatási program kapcsán Faragó Péter, az RMDSZ Arad megyei szervezetének

elnőke. A De nehéz az iskolatáska!... elnevezésű taneszköz támogatási programban 50–60 lej értékű csomagokat kap minden olyan Arad megyei diák, aki a 2016–2017-es tanévben magyar iskolában vagy tagozaton kezdi az előkészítő osztályt. A tanszercsomagokat – melyeket a tanévnyitót követően minden településen az RMDSZ helyi képviselői adnak majd át az érintett családoknak – a szülők és pedagógusok javaslatai alapján állítják össze. Arad megyében tavaly több mint 160 magyar előkészítő kisdiákot támogatott tanszerekkel az RMDSZ és a Pro Identitas Egyesület.

Tanszerekkel segítik a rászorulókat

A 2016–2017-es tanévben is részesülnek tanszercsomagban a rászoruló elemi és általános iskolások az erre kidolgozott kormányprogram keretében. A csomagok tartalma nem változik: az előkészítő és első osztályosok iskolatáskát, a nagyok tanszereket kapnak. A szabályzat szerint a tanszercsomagban azok az iskolások részesülnek, akiknek családjában az igénylés előtti időszakban az egy főre eső jövedelem nem haladta meg a bruttó minimálbér felét. Az igényléseket tanévkezdés után lehet benyújtani, a korosztályonként összeállított csomagokat tanév elején szokták kiosztani.

Folyósítják

a Szülőföldön magyarul támogatást
Augusztus 20-án kezdődött, és október 14-ig tart a Szülőföldön magyarul oktatási-nevelési program támogatásainak folyósítása – közölte Kovács-Ferenczi Noémi programkoordinátor. A támogatásokat az igénylők ábécésorrendben kapják meg, első körben idén is azoknak utalják a pénzt, akik már rendelkeznek az erre a célra készített OTP-bankkártyával. A program lebonyolításáról a Szülőföldönmagyarul.ro oldalon lehet tájékozódni. A támogatást kérelmező egyetemisták szintén október 14-éig kapják meg a pénzüket. Azoknak, akik idén kérvényezték először a támogatást, és nem rendelkeznek bankkártyával, az értesítőlevélben közölt dátumon kell átvenniük a kártyát a bankban. Ők október második felében kaphatják meg a pénzt. Idén

152 002-en igényelték a nevelési, oktatási, valamint tankönyv- és taneszköztámogatást. Ebből 150 437 személynek hagyta jóvá a kérelmét a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. A nevelési-oktatási támogatás összege 237 lej, az egyetemi hallgatóié 40 lej. Tavaly egyébként 155 426-an igényelték a Szülőföldön magyarul program támogatásait, ami a korábbi évhez képest 2,1 százalékos csökkenést jelentett.

Befejeződött

a nagyenyedi kollégium felújítása

Az egyház és az önkormányzat együttműködése révén, több mint ötmillió eurós uniós támogatásból újjátarták fel a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégiumot, amelyet a román állam 2004-ben szolgáltatott vissza. Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházkerület (EREK) püspöke elmondta, az egyház a kollégium épületegyütteséhez tartozó konyha és konviktus felszerelését is vállalta, a befektetésnek értéke 3,5 millió lej. Kifejtette: bár több önkormányzatnak is felajánlották, csak a nagyenyedi élt azzal a lehetőséggel, hogy közösen pályázzanak az iskola felújítására, így a polgármesteri hivatalnak 25 évig nem kell az épületért bért fizetnie, amennyiben abban magyar nyelvű oktatás folyik. Szócs Ildikó igazgató elmondta: a bentlakást is sikerült felújítani, „áthozták a 21. századba” az épületet. A Bethlen Gábor Kollégium így a legmodernebb felszereléssel rendelkező erdélyi iskola, a három számítástechnikai laboratórium mellett minden osztályteremben interaktív táblák vannak, minden tanár külön laptopot kapott. A Bethlen Gábor Alapnál nyert pályázatból az iskola bútorzatát is kicserélték. Az épületet szeptember 17-én hálaadó istentisztelet keretében adják át, ekkor kerül sor a Kárpát-medencei református kollégiumok közös tanévnyitójára is.

Kicserélik

a szentgyörgyi iskolák berendezését

Négy év alatt valamennyi sepsiszentgyörgyi tanintézetben kicserélik a bútorzatot, felújítják az illemhelyeket, közölte Sztakics Éva alpolgármester. Elmondta, hogy a tanács 2,275 millió lejjel egészítette ki a város költség-

vetését, és ebből a legnagyobb összeget, 1,5 millió lejt a tanintézetekre költik. Sztakics Éva kifejtette, már tavaly elkezdtek a tanintézetek igazgatóival egyeztetett ütemterv alapján az óvodai ágyak, székek és asztalok, az iskolai padok cseréjét, ezt idén is folytatják, ezt a projektet négyévesre tervezik. Az önkormányzat ugyanakkor a mosdók, illemhelyek felújítását is finanszírozza. Antal Árpád polgármester indítványára ugyanakkor valamennyi intézményben nagyméretű folyékonyszappan- és vécépapírtartókat szerelnék fel, amit folyamatosan feltöltenek, hogy egyetlen tanintézetben se fordulhasson elő, hogy a gyerekek otthonról kell bevigyék az alapvető higiéniai fogyóeszközöket.

Folytatódhat a tehetség gondozás

Meghosszabbították újabb öt évre azt a Kárpát-medencei tehetséggondozásról szóló megállapodást, amely lehetővé teszi, hogy az Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencián (ETDK) részt vevő diákok továbbjuthassanak a magyarországi Országos Tudományos Diákköri Konferenciára (OTDK). Szénás Szabolcs diákszövetség elnöke kifejtette: az elmúlt öt évben az ETDK-n jelentősen megnőtt a tudományos munkát végző és ezeknek eredményeit publikáló hallgatók száma, ugyanakkor az OTDK-ra jutott diákok is jóval többen vannak. Míg 2013-ban az OTDK-n részt vevő erdélyi diákok 91 tudományos dolgozattal voltak jelen, 2015-ben már 119 dolgozattal neveztek be a megméretetésre, és 37 díjat hoztak haza.

Versenyzírázhatnak

a főtanfelügyelő-helyettesek

Versenyzírázást hirdet az ideiglenesen betöltött főtanfelügyelő-helyettesi, valamint a pedagógusházak igazgatói tisztségeire az oktatási minisztérium. A szaktarca versenykalendárium szerint a jelentkezőknek augusztus 22. és szeptember 4. között kellett összeállítaniuk dossziéjukat, melyet szeptember 5–6-án nyújthattak be a minisztériumba. A megyei főtanfelügyelő-helyettesi és a pedagógusházak igazgatói tisztségének elfoglalásához szükséges versenyzírázat szeptember 19. és október 5. között tartják, fellebbezni október 12-ig lehet.

P. M.